БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

6-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 5 (1267)
7 ЯНВАРЬ ЧОРШАНБА 1959 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

Бугун Алишер Навоий номидаги театр биносида Ўзбекистон Компартиясининг навбатдан ташқари XIV съезди очилади.

Съезд делегатларига алангали коммунистик салом!

Коммунистик партия етакчилигида янги ғалабалар сари

Коммунизмнинг нурли чўққилари сари ғолибона суратда олға бораётган ижодкор халқимиз шу кунларда ғоят қувончли ва тарихий воқеаларни бошидан кечирмоқда. 1959 йил — етти йилликнинг биринчи йили Ойга томон космик ракетанинг муваффақиятли учирилиши билан бошланди. Коммунизм юлдузининг Ой томонга парвози совет фани ва техникасининг яна бир буюк ғалабасини бутун дунёга намойиш қилди, инсон ақл-идрокининг зўр тантанасини кўрсатди, совет халқи амалга оширишга киришган улуғвор етти йиллик планга берилган қудратли салют бўлди. Планеталараро алоқа учун янги ракетани яратган илмий-текшириш институтлари, конструкторлик бюролари, заводлар ва синов ташкилотларининг коллективлари ракетанинг бу учирилишини Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXI съездига бағишладилар.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети космик ракетани яратишда ва учиришда қатнашган олимларни, инженерларни, техникларни, ишчиларни, барча ходимлар коллективини қизғин табриклаб, бундай дедилар:

«Кўп босқичли космик ракетанинг яратилганлиги ва унинг 1959 йил 2 январда Ойга томон муваффақиятли учирилганлиги совет фани ва техникасининг буюк муваффақиятини нишонлайди.

Совет космик ракетасининг биринчи планеталараро учиши космос бўшлиғини ўрганишда янги шонли саҳифа очади ва озод совет халқининг ижодий генийсини ҳамда жаҳонда социализм ғалаба қилган биринчи мамлакат меҳнаткашлари эришган буюк илмий-техника тараққиётини бутун инсониятга намойиш қилиб кўрсатади».

Жаҳонда биринчи бўлиб Ойга томон космик ракета учирган бизнинг социалистик мамлакатимиз 1958 хўжалик йилини жуда катта муваффақиятлар билан якунлади, коммунистик жамият қурилишида, халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини ва маданиятни ривожлантиришда, халқ моддий фаровонлиги ва маданий турмуш даражасини оширишда олға қараб яна катта қадам қўйди.

Совет Иттифоқи халқлари эндиликда экономика ва маданиятни шу қадар гуркиратиб ривожлантирдиларки, тарих бундай суръатни илгари ҳеч қачон билмаган эди. Халқ хўжалиги барча тармоқларининг ғоят кучли суратда ривожланганлигини Совет Ўзбекистони мисолида ҳам яққол ва равшан кўриш мумкин.

Ўтмишда чор Россиясининг энг қолоқ ва чекка ўлкаларидан бири ҳисобланган Ўзбекистон Улуғ Октябрь социалистик революцияси натижасида, Коммунистик партиянинг ленинча илмий сиёсати оғишмай амалга оширилганлиги ва социализм ғалабаси туфайли тарихан қисқа вақт ичида биринчи даражали индустрияга, юксак механизациялашган қишлоқ хўжалигига, илғор фан ва маданиятга эга бўлган республикага, социализмнинг Шарқдаги ёруғ машъалига айланди. Ҳозирги вақтда республикада 1300 дан кўпроқ йирик саноат корхонаси, саноат ишлаб чиқаришининг 70 дан кўпроқ тармоғи бор. Оғир саноатнинг металлургия, кўмир, нефть, газ, химия, машинасозлик, радиотехника, электротехника сингари кўпгина тармоқлари, кучли энергетика базаси вужудга келтирилди. Енгил ва озиқ-овқат саноати кенг кўламда ривож топди. Республика саноати 1958 йил планини муддатидан илгари — 23 декабрда бажариб, пландан ташқари бир неча юз миллион сўмлик маҳсулот берди. Капитал маблағ ҳажми 1957 йилдагига нисбатан 15,3 процент кўпайди.

Қишлоқ хўжалигида ҳам мислсиз катта ўзгаришлар юз берди. Ҳозирги вақтда Ўзбекистон Бразилия, Покистон, Туркия ва Эрон сингари пахтакор мамлакатларнинг ҳаммаси ишлаб чиқараётган пахта толасига тенг келадиган миқдорда тола ишлаб чиқармоқда. Фақат ўтган йилнинг ўзида республикамиз давлатга 2 миллион 946 минг тонна пахта топширди. Ўзбек халқи ўз тарихида ҳеч қачон бунчалик кўп пахта тайёрламаган эди. Туркия, Эрон, Греция, Бразилия, Франция, Испания, Ливан, Ҳинди-Хитой ва Бельгия Конгосини бирга қўшиб ҳисоблаганда Совет Ўзбекистони буларга нисбатан бир ярим баравар кўп пилла етиштирмоқда.

Республикамиз ўтган йили дон, каноп, пилла, қоракўл тери, узум, сут, жун, тухум, тамаки, чарм ва мўйна хомашёси сотиш давлат планларини, сув хўжалиги қурилиши планини муваффақиятли бажарди.

Ўтган йили республикамизда фан, маданият, маориф ва соғлиқни сақлаш ишлари ҳам мавж уриб ривожланди, янада юксалди. Экономика ва маданиятимизнинг мисли кўрилмаган даражада равнақ топиши натижасида меҳнаткашларнинг моддий ва маданий турмуш даражаси тобора яхшиланиб бормоқда. Буларнинг ҳаммаси Коммунистик партия ва Совет ҳукумати ғамхўрлигининг натижаси, ленинча миллий сиёсат зўр тантанасининг самарасидир.

Кўп миллатли Совет давлати халқларининг қардошлик оиласида ўзининг чинакам бахтини топган ўзбек халқи 1959 йилда ўз республикасининг экономикаси ва маданиятини юксалтиришда янги ғалабаларга эришади. Ўзбекистон Компартиясининг бугун очиладиган навбатдан ташқари XIV съезди «СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1959 — 1965 йилларга мўлжалланган контроль рақамлари»ни муҳокама қилади ва республикамизни янада юксалтиришнинг улуғвор перспективаларини белгилаб беради, шу йил 27 январда Ватанимиз пойтахти Москвада очиладиган КПСС XXI съездига делегатлар сайлайди.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг кеча ўз ишини тамомлаган VII сессияси Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1959 йилги Давлат плани, Ўзбекистон ССРнинг 1959 йилги Давлат бюджети ва 1957 йилги Давлат бюджетининг бажарилиши ҳақидаги масалаларни муҳокама қилди, меҳнаткашлар депутатларининг область, шаҳар ва поселка Советлари тўғрисидаги Низомни ва Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлади.

Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини 1959 йилда ривожлантириш давлат плани СССР ягона халқ хўжалик планининг таркибий қисми бўлиб, республика халқ хўжалигининг барча тармоқларини ва, биринчи галда, пахтачиликни комплекс ривожлантиришни, барча иқтисодий-маъмурий районларнинг ва ҳар бир областнинг ишлаб чиқариш ресурсларидан яхшироқ фойдаланишни, областлар, районлар ўртасида ва Совет Иттифоқининг бошқа республикалари ўртасида хўжалик алоқаларини янада кучайтиришни кўзда тутади. Бу план ва Ўзбекистон ССРнинг 1959 йилги Давлат бюджети республика саноати, қишлоқ хўжалигини ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларини янада ривожлантиришни, меҳнаткашларнинг моддий фаровонлиги ва маданий савиясини юксалтиришни таъминлайди.

Зўр ғайрат ва юксак ижодий кўтарилиш билан КПСС XXI съездига муносиб меҳнат совғалари тайёрлаётган республикамиз, шу жумладан областимиз меҳнаткашлари ўзларининг бутун куч ва ғайратларини Ўзбекистон Компартияси XIV съездининг қарорларини тўла амалга оширишга, шонли етти йилликда республикамиз олдига қўйилган улуғвор вазифаларни муваффақиятли бажаришга сарфлайдилар.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг 1959 йил 6 январдаги мажлиси тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

6 январь эрталаб соат 10 да Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислар залида Ўзбекистон ССР тўртинчи чақириқ Олий Совети еттинчи сессиясининг учинчи мажлиси очилди.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси депутат **А. Ҳакимов** раислик қилди.

Мажлисда сессия кун тартибидаги дастлабки икки масала юзасидан музокаралар давом этди. «Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1959 йилги Давлат плани тўғрисида» ҳамда «Ўзбекистон ССРнинг 1959 йилги Давлат бюджети ҳақида ва Ўзбекистон ССРнинг 1957 йилги Давлат бюджетининг бажарилиши тўғрисида»ги докладларни муҳокама қилишда депутат **Д. Ё. Ёқубов** (Хоразм область, Урганч қишлоқ сайлов округи), депутат **Ҳ. Қориев** (Фарғона область, 120- сайлов округи), Ўзбекистон ССР Қурилиш министри **С. И. Иброҳимов**, депутат **Х. Эгамова** (Бухоро область Кармана сайлов округи) қатнашдилар.

Сессияда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси **М. З. Мирзааҳмедов** нутқ сўзлади.

Кун тартибининг дастлабки икки масаласи юзасидан музокараларни тўхтатиш тўғрисида қарор қабул қилинади.

Олий Совет Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1959 йилги Давлат планини тасдиқлаш тўғрисида бир овоздан қарор қабул қилади.

Шунингдек, Ўзбекистон ССРнинг 1959 йилги Давлат бюджети тўғрисидаги Қонун ҳамда Ўзбекистон ССРнинг 1957 йилги Давлат бюджетининг бажарилиши тўғрисидаги ҳисоботни тасдиқлаш ҳақидаги қарор бир овоздан қабул қилинади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Бюджет комиссиясининг қўшимча доклади тасдиқланади.

Шундан кейин сессия кун тартибидаги учинчи масалани — Ўзбекистон ССР меҳнаткашлар депутатларининг область, шаҳар ва поселка Советлари тўғрисида Низомлар ҳақидаги масалани кўришга ўтади. Бу масала юзасидан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси депутат **Ш. Р. Рашидов** доклад қилди.

Ш. Р. Рашидовнинг докладини муҳокама қилишда депутат **А. Ҳайдаров** (Андижон область, Кўнчи сайлов округи), депутат **А. Е. Юдин** (Наманган обалсть, Коммунистик сайлов округи), депутат **И. Ҳусанов** (Самарқанд область, Қайтош сайлов округи), депутат **Ф. Ш. Шамсиддинов** (Фарғона область, Қорабуюн сайлов округи), депутат **М. Мустафоев** (Қашқадарё область, Шаҳрисабз шаҳар сайлов округи), депутат **Б. Эшонхўжаев** (Тошкент область, Калинин сайлов округи) қатнашдилар.

Музокаралар тамом бўлгандан кейин Олий Совет Ўзбекистон ССР меҳнаткашлар депутатларининг область, шаҳар ва поселка Советлари тўғрисидаги Низомларини тасдиқлашга бир овоздан қарор қилади.

Сўнгра Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг олтинчи сессия билан еттинчи сессия ўртасида қабул қилган Фармонлари тўғрисида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари депутат **И. В. Бабковнинг** доклади тингланди.

Олий Совет Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини бир овоздан тасдиқлади ҳамда Ўзбекистон ССР Конституцияси (Асосий қонуни)нинг айрим моддаларига тегишли ўзгартишлар киритиш тўғрсида Қонунлар қабул қилди.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг еттинчи сессияси шу билан ўз ишини тамомлади.

ТАСС АХБОРОТИ

Совет космик ракетасининг учиши

Совет космик ракетаси учишни давом эттирмоқда.

Ракетадан олинаётган радиосигналлар 5 январда анча сусайди.

Энергия манбаи ресурсларининг тугаганлиги сабабли 5 январь куни Москва вақти билан соат ўн чамасида ракета билан пухта радио алоқаси тўхтаб қолди.

Космик ракета учирилган пайтидан бошлаб, 62 соат мобайнида, 5 январь соат 10 гача Ердан 597 минг километр узоқлашди. У учирилгандан кейин 34 соат ўтганда, шу йўлда Ой яқинидан ўтди ва Ернинг ҳамда Ойнинг тортиш кучини енгиб, Қуёш атрофидаги ўз орбитасига чиқмоқда.

Программага мувофиқ, 62 соат мобайнида ракетанинг Ер билан пухта радио алоқаси амалга оширилиб турди, бу радио алоқаси ракетанинг ҳаракатини кузатишга ва ракетага ўрнатилган радио аппаратларининг иши ҳақида маълумотлар олишга имкон берди.

Космик ракетани кузатиш программаси ва илмий тадқиқотлар программаси тугади.

Космик ракета сунъий планетанинг периодик орбитасига шу йил 7-8 январда узил-кесил чиқиб олади.

Бу орбитанинг элементлари бундан аввал маълум қилинган эди.

Сунъий планетанинг орбитаси Ер ва Марс орбиталари ўртасида жойлашган.

Сунъий планета орбитаси билан Марс орбитаси ўртасидаги энг яқин масофа 15 миллион километрга яқин бўлиб, бу эса Марс Ерга энг яқин турган вақтда Ер билан Марс ўртасидаги масофага нисбатан тўрт баравар камроқдир.

Сунъий планета Қуёш атрофидаги ўз орбитасида учиб, Ердаги сутка билан ҳисоблаганда 447 суткада Қуёш атрофини айланиб чиқади ҳамда тахминан беш йилдан кейин яна Ерга яқинлашади. Бироқ у билан Ер ўртасидаги масофа тахминан ўн миллионлаб километрга баравар бўлади.

Космик ракетани учириш вақтида қўйилган вазифалар бажарилди.

Планеталараро ракеталар конструкциясини янада ривожлантириш учун зарур бўлган қимматли материаллар олинди, узоқ масофада космик радиоалоқаси соҳасида муҳим натижаларга эришилди, космик бўшлиқнинг физик проблемалари соҳасида катта илмий аҳамиятга эга бўлган бир қанча тадқиқотлар ўтказилди, булар бизнинг коинот тўғрисидаги маълумотларимизни кенгайтиради.

Кузатиш маълумотлари ишлаб чиқилган сари, олинган илмий натижалар эълон қилина боради.

Совет Иттифоқи Ернинг биринчи сунъий йўлдошини яратгандан кейин 1959 йил 2 январда совет космик ракетасининг учирилганлиги коммунизм қуриш давридаги буюк воқеадир ва планеталараро учиш эрасини бошлаб беради. Совет космик ракетаси Қуёш системамиздаги биринчи сунъий планета бўлиб абадий қолади.

Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1959 йилги Давлат плани тўғрисида

ҚОНУН

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Олий Совети **қарор қилади:**

1. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети томонидан тайёрланган Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантириш 1959 йил Давлат плани Ўзбекистон ССР Олий Совети бюджет комиссияси томонидан киритилган тузатишлар билан маъқуллансин.

2. Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантириш 1959 йил Давлат плани бўйича Ўзбекистон ССР Олий Совети бюджет комиссияси томонидан, шунингдек Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлисларида депутатлар томонидан баён этилган таклиф ва изоҳларни кўриб чиқиш ҳамда ана шу таклиф ва изоҳлар юзасидан тегишли қарор қабул қилиш Ўзбекистон ССР Министрлар Советига топширилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ш. РАШИДОВ.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ж. ИЛҲОМОВА.

Тошкент шаҳри,
1959 йил, 6 январь.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг 1959 йилги Давлат бюджети тўғрисида

ҚОНУН

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Олий Совети **қарор қилади:**

1-модда. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети тақдим этган Ўзбекистон ССРнинг 1959 йилги Давлат бюджети Бюджет Комиссиясининг доклади юзасидан қабул қилинган ўзгартиришлар билан бирга, даромадлар бўйича жами 8.747.351 минг сўм ва харажатлар бўйича жами 8.664.998 минг сўм миқдорида, даромадлар харажатлардан 82.353 минг сўм ортиқ қилиб тасдиқлансин.

2-модда. Ўзбекистон ССРнинг 1959 йилги Давлат бюджетида, давлат ва кооператив корхоналари ҳамда ташкилотларидан тушадиган даромадлар ҳаммаси 6.869.937 минг сўм миқдорида белгилансин.

3-модда. Ўзбекистон ССРнинг 1959 йилги Давлат бюджетида халқ хўжалигини маблағ билан таъминлаш — оғир саноатни, қурилиш индустриясини, енгил ва озиқ-овқат саноатини, қишлоқ хўжалигини, транспорт, турар-жой — коммунал хўжалигини ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларини янада ривожлантириш учун қилинадиган харажатлар 3.888.932 минг сўм миқдорида белгилансин.

4-модда. Ўзбекистон ССРнинг 1959 йилги Давлат бюджетига социал-маданий тадбирлар учун — умумий таълим мактаблари, техникумлар, олий ўқув юртлари, илмий-текшириш муассасалари, фабрика-завод таълими мактаблари, кутубхоналар, клублар, театрларга, матбуот, радио эшиттириш ва маориф ҳамда маданият соҳасидаги бошқа тадбирлар учун, касалхоналар, болалар яслилари, санаториялар, соғлиқни сақлаш ҳамда физкультура соҳасидаги бошқа муассасалар учун; пенсия ва нафақалар учун ажратмалар 1.230.358 минг сўм миқдорида белгилансин.

5-модда. Ўзбекистон ССРнинг 1959 йилги Давлат бюджетидан давлатни идора қилиш органлари эҳтиёжлари учун ажратмалар 284.120 минг сўм миқдорида белгилансин.

6-модда. Ўзбекистон ССРнинг 1959 йилги республика бюджети даромадлар бўйича 4.971.085 минг сўм миқдорида ва харажатлар бўйича 4.924.540 минг сўм миқдорида, даромадлар харажатлардан 46.545 минг сўм миқдорида ортиқ қилиб тасдиқлансин.

7-модда. Тошкент шаҳри, областлар ва Қорақалпоғистон АССРнинг 1959 йилги бюджетлари ҳаммаси даромадлари бўйича 3.776.266 минг сўм ва харажатлари бўйича 3.740.458 минг сўм, даромадлари харажатларидан 35.808 минг сўм оширилиб, шу жумладан қуйидагича белгилансин:

(минг сўм ҳисобида)

	Даромадлари	Харажатлари
Тошкент шаҳри	732591	727319
Тошкент области	561664	556093
Фарғона области	377374	373655
Андижон области	273688	271011
Наманган области	233963	231592
Самарқанд области	495324	490126
Бухоро области	254439	251862
Қашқадарё области	209395	207291
Сурхондарё области	183799	181988
Хоразм области	154904	153341
Қорақалпоғистон АССР	299125	296180

8-модда. Тошкент шаҳри, областлар ва Қорақалпоғистон АССР бюджетларига умумиттифоқ давлат солиқ ҳамда даромадларидан 1959 йил учун чиқариладиган ажратмалар қуйидаги миқдорларда белгилансин:

а) оборот солиғи бўйича тушумлардан: Тошкент шаҳри — 7,2 процент, Тошкент области — 43,8 процент, Фарғона области — 7,4 процент, Андижон области — 7,7 процент, Наманган области — 15,0 процент, Самарқанд области — 13,1 процент, Бухоро области — 7,7 процент, Қашқадарё области — 28,0 процент, Сурхондарё области — 14,0 процент, Хоразм области — 12,1 процент, Қорақалпоғистон АССР — 43,2 процент;

б) колхозлардан олинадиган даромад солиғи бўйича тушумлардан: Тошкент, Самарқанд, Қашқадарё областлари ва Қорақалпоғистон АССР — 100 процент, Фарғона области — 80 процент. Наманган области — 70 процент, Андижон, Бухоро, Сурхондарё ва Хоразм областлари — 60 процент;

в) аҳолидан олинадиган даромад солиғи бўйича тушумлардан: Бухоро, Қашқадарё, Сурхондарё, Хоразм областлари ва Қорақалпоғистон АССР — 100 процент, Наманган области — 70 процент, Фарғона, Андижон ва Самарқанд областлари — 60 процент, Тошкент области — 50 процент, Тошкент шаҳри — 10 процент;

г) қишлоқ хўжалиги солиғидан, бўйдоқ, ёлғиз ва кам оилали СССР гражданларидан олинадиган солиқдан ва ўрмон даромадидан — 100 процент.

9-модда. Ўзбекистон ССРнинг 1959 йилги Давлат бюджетига Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1959 йилга тасдиқланган планидан келиб чиқадиган ўзгартиришларни киритиш Ўзбекистон ССР Министрлар Советига топширилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ш. РАШИДОВ.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ж. ИЛҲОМОВА.

Тошкент шаҳри.
1959 йил, 6 январь.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг

ҚАРОРИ

Ўзбекистон ССРнинг 1959 йилги Давлат бюджетининг бажарилиши тўғрисидаги ҳисоботни тасдиқлаш ҳақида

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССРнинг 1957 йилги Давлат бюджетининг бажарилиши тўғрисидаги ҳисобот даромадлар бўйича 8162392 минг сўм миқдорида ва харажатлар бўйича 7871898 минг сўм миқдорида, яъни даромадлар харажатлардан 290494 минг сўм ортиқ қилиб тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ш. РАШИДОВ.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ж. ИЛҲОМОВА.

Тошкент шаҳри.
1959 йил, 6 январь.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ ЕТТИ ЙИЛЛИКДА

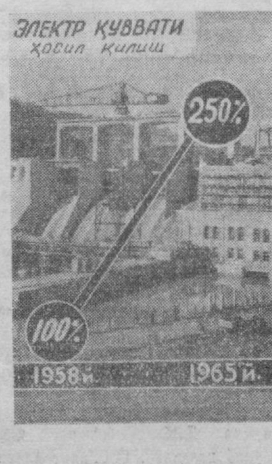

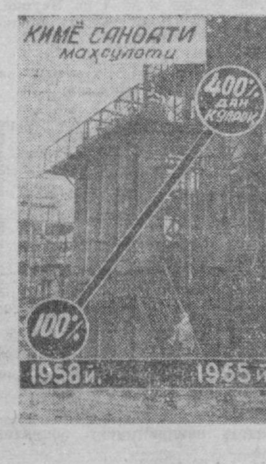

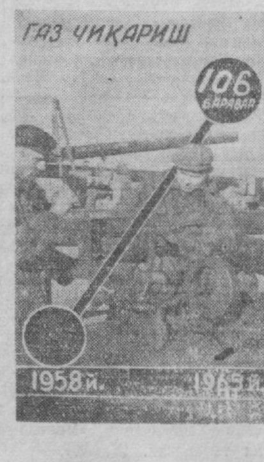

Ўзбекистон ССР Олий Советининг еттинчи сессияси

Ўзбекистон ССР Олий Советининг еттинчи сессиясида 5 январь кундузги мажлисларда сессиянинг кун тартибидаги дастлабки икки масала ҳақидаги докладлар муҳокама қилина бошланганлиги илгари хабар қилинган эди. Депутатлар ўз нутқларида сайловчиларнинг иродасини ифодалаб, республика ҳукумати томонидан сессия муҳокамасига киритилган Ўзбекистон халқ хўжалиги плани ва бюджетининг лойиҳаларини қизғин маъқуллайдилар. Сўзга чиқаётганлар шуни таъкидладиларки, бу ҳужжатлар Коммунистик партия томонидан республика олдига қўйилаётган вазифаларга мос келади, экономика ва маданиятни янада кучли суратда ривожлантиришни, меҳнаткашларнинг моддий фаровонлигини оширишни таъминлайди. Айни бир вақтда депутатлар айрим министрликлар ва ташкилотларнинг ишларида мавжуд камчиликларни очиб ташладилар, бу нуқсонларни тезроқ йўқотишнинг йўлларини кўрсатиб бердилар.

Сессияда депутат **Э. Э. Эгамбердиев** биринчи бўлиб сўзга чиқади. У мамлакатимиз меҳнаткашлари томонидан жамоат ишлаб чиқаришини ривожлантиришда КПСС XX съездидан кейин эришилган катта муваффақиятлар ҳақида гапиради. Ҳаёт партиянинг саноат ва қурилишни бошқаришни қайта қуриш йўли тўғри эканлигини тўла тасдиқлади ва исботлади.

Мана буларнинг ҳаммаси Тошкент Халқ хўжалиги кенгашининг иши мисолида яққол кўриниб турибди. Иқтисодий район корхоналари йиллик программани муддатидан илгари бажариб, 1957 йилдагига нисбатан 600 миллион сўмлик кўп турли маҳсулот чиқардилар. Меҳнат унумдорлигини оширишда катта ютуқларга эришилди. Маҳсулот таннархини камайтириш натижасида пландан ташқари 86,5 миллион сўм маблағ тежалди. Кўпгина завод ва фабрика коллективлари ўтган йилда маҳсулотнинг янги хилларини ўзлаштирдилар.

Халқ хўжалиги кенгаши маъмурий-бошқарув ва хўжалик аппарати структурасини янада такомиллаштириш соҳасида катта иш қилди. Бунинг натижасида 38 корхона цехларсиз бошқарув структурасига кўчирилди.

Ўртоқ Эгамбердиев Халқ хўжалиги кенгашининг ишида ҳали жиддий камчиликлар борлигини айтиб, шу етти йилликда Тошкент иқтисодий районининг халқ хўжалигини ривожлантириш истиқболлари ҳақида муфассал гапиради. 1965 йилда маҳсулот чиқариш ўтган йилдагига нисбатан икки баравар кўпаяди ва 15 миллиард сўмликка етади. Рангли металлургия, энергетика, кимё, машинасозлик, кўмир саноати ва саноатнинг бошқа тармоқлари айниқса жадал суръатлар билан ривожлантирилади.

Минбарга депутат **Н. Жапақов** чиқади. У Коммунистик партия ленинча миллий сиёсатининг тантана қилганлигини кўрсатувчи Қорақалпоғистон экономикаси ва маданиятининг гуллаб-яшнаганлигидан ёрқин фактлар келтиради. Республикада янги саноат корхоналари қурилмоқда, шаҳар ва район марказлари обод қилинмоқда. Чоржой — Қўнғирот темир йўлининг қурилиши Қорақалпоғистонда экономикани янада ривожлантириш учун янги кенг имкониятлар очиб берди. Республика саноати ўтган йилда давлат планини муддатидан илгари бажарди. Пахта етиштиришни кўпайтиришда катта ютуқларга эришилди.

Шу етти йилликда Қорақалпоғистон АССРнинг халқ хўжалиги олға томон янги қалам ташлайди. Пахта етиштириш 45-50 процент кўпаяди.

Нотиқ Олий Совет муҳокамасига тақдим этилган Ўзбекистон ССРнинг халқ хўжалик плани ва бюджетини маъқуллаб, соғлиқни сақлашни янада ривожлантириш, ускуналар сотиб олиш ва мактабларни ремонт қилиш, республика шаҳар ва район марказларини ободонлаш ҳамда электрлаштириш учун чиқариладиган маблағнинг кўпайтирилишини сўрайди.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министри **Ж. Хоназаров** сўз олади.

Республиканинг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари, дейди у, 1958 йилда пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришда катта муваффақиятларга эришдилар. Бу эса колхозлар ва колхозчиларнинг даромадларини кўпайтиришга ёрдам берди. Устама мукофотларнинг бекор қилинганига қарамай, 1958 йилда колхозларнинг умумий даромади анча ортди.

Бироқ, 138 пахтакор райондан 61 таси пахта тайёрлаш планини бажармади. Республика совхозлари 1958 йилда давлатга 1957 йилдагига нисбатан 130 минг тонна ортиқ пахта топширган бўлсалар ҳам, совхозлар бўйича пахта тайёрлаш плани умуман бажарилмади. Республика совхозларида зарар кўриш ҳоллари ҳалигача тугатилмаган, совхозларнинг кўпчилигида чорвачилик маҳсулотлари, сабзавот ва картошка етиштириш ёмон ташкил этилган.

Маҳаллий Советлар, область ва район ижроия комитетлари совхозларга кўпроқ эътибор беришлари, уларга ишда катта ёрдам кўрсатишлари керак.

КПСС Марказий Комитети февраль Пленуми қарорларини бажариб, республикадаги колхозларнинг кўпчилик қисми МТСлардан кўп миқдорда техника сотиб олдилар. Бу, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада кенг миқёсда механизациялашга ёрдам берди. Ҳозирги вақтда қишлоқ хўжалик машиналарини яхшироқ парвариш қилиш, запас деталлар билан ўз вақтида таъминлаш чоралари кўрилмоқда.

Сессия муҳокамасига тақдим этилган 1959 йилги халқ хўжалик плани ва бюджет, дейди ўртоқ Хоназаров, бюджет комиссияси томонидан киритилган тузатишлар билан бирга, республика олдига қўйилган вазифаларга бутунича ва тўла жавоб беради. Шубҳа йўқки, республиканинг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари Ўзбекистон ССР экономикаси ва маданиятини янада ривожлантириш юзасидан белгиланган программани бажариш учун ўзларининг бутун куч ва билимларини сарфлайдилар.

Бухоро область ижроия комитетининг раиси **Ж. Н. Намозов** ўз нутқида айтдики, барча совет кишилари сингари Бухоро областининг меҳнаткашлари ҳам КПСС Марказий Комитети ноябрь ва декабрь Пленумларининг тарихий қарорларини зўр қониқиш билан кутиб олдилар. Ана шу илҳомбахш ҳужжатларда совет халқи томонидан хўжалик ва маданий қурилишда эришилган катта ғалабаларнинг шонли натижалари якунланган. Бухоро областининг меҳнаткашлари ҳам ана шу умумхалқ ишига ўз ҳиссаларини қўшдилар. Область саноати ўтган йилда ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш планини муваффақият билан бажарди, Жарқоқ—Бухоро—Самарқанд—Тошкент газопроводи қурилишида анча катта ютуқларга эришилди. Ўтган йилда қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари ҳам жуда яхши ишладилар. Областнинг колхоз ва совхозлари ноқулай об-ҳаво шароити туфайли рўй берган катта қийинчиликларни енгиб, олинган мажбуриятни муваффақият билан бажардилар ва давлатга 1957 йилдагига нисбатан 63 минг тонна ортиқ пахта сотдилар.

Сўнгра ўртоқ Намозов шу етти йилликда область халқ хўжалигини ривожлантириш перспективалари тўғрисида гапиради.

Депутат **О. М. Маҳмудов** таъкидлайдики, белгиланган планларни амалга оширишда маҳаллий советлар ва уларнинг ижроия комитетлари катта роль ўйнаши керак. Лекин уларнинг ишларида жиддий камчиликлар ҳам бор. Бу камчиликларнинг тугатилиши хўжалик ва маданий қурилишга раҳбарликнинг яхшиланишига ёрдам беради.

Нотиқ бюджетдан ажратиладиган маблағ Самарқанд областининг экономикасини ва маданиятини ривожлантириш вазифаларига мос эканлигини таъкидлаб, баъзи муҳим тадбирларни, жумладан Каттақўрғон сув омборини кенгайтириш, артезиан қудуқлари қурилишини кенгайтириш, Жиззах сув омбори қурилиши ишларини маблағ билан таъминламоқ учун қўшимча маблағ ажратилиши зарурлиги ҳақида гапиради. Самарқандни ва район марказларини ободонлаш учун ҳам қўшимча маблағ ажратиш зарур.

Тошкент меҳнаткашлари, деди депутат **М. Й. Йўлдошев,** социалистик мусобақани кенг авж олдириб, ўтган йилда катта ютуқларга эришдилар. Республиканинг индустриал, илмий, маданий ва сиёсий маркази сифатида Тошкентнинг аҳамияти узлуксиз ошиб бормоқда. Ана шу сабабдан республика халқ хўжалигини ривожлантиришнинг перспектив планида шаҳарни янада ривожлантиришга катта маблағ чиқариш кўзда тутилаётганлиги тасодифий эмас.

Лекин ўтган йилда шаҳар ижроия комитети, унинг бўлимлари ва бошқармаларининг фаолиятида камчилик ва нуқсонларга йўл қўйилдики, бу камчилик ва нуқсонлар кўп қиррали шаҳар хўжалиги тармоқларининг ривожланишига салбий таъсир кўрсатди. Капитал қурилишга ва аввало уй-жой қурилишига раҳбарлик ишларидаги камчиликлар жуда тўғри танқид қилинди. Бу камчиликлар асосан шу сабабдан рўй бердики, шаҳар Совети ижроия комитети қурилиш ва лойиҳа ташкилотларининг ишларини чуқур ўрганмади, уларнинг ишларини тартибга солиш учун зарур чораларни кўрмади. Шу билан бирга уй-жой фондини ошириш топшириғи бажарилмаганлиги учун Қурилиш министрлиги ва «Главташкентстрой» ҳам катта айбдордир. Вазифа шундан иборатки, ана шу камчиликларни тезроқ тугатиш керак.

Тошкент шаҳар Совети, дейди сўзининг охирида ўртоқ Йўлдошев, омманинг ташаббуси ва активлигига таяниб, республиканинг 1959 йилги халқ хўжалик плани ва бюджети топшириқларининг муваффақиятли бажарилиши учун ҳамма чораларни кўради.

Депутат **А. Раҳматуллаев** сўзга чиқади. У айтадики, Қашқадарё областининг меҳнаткашлари партия Марказий Комитети ва Ҳукумат томонидан кўрсатилаётган ғоят катта ёрдам туфайли кейинги беш йил ичида хўжалик ва маданий қурилиш соҳасида катта ютуқларга эришдилар. Териб олинаётган пахтанинг миқдори бир ярим баравардан ҳам зиёдроқ кўпайди, сут етиштириш уч ҳисса ошди, гўшт, жун, тухум ва пилла аввалдагидан анча кўп тайёрланмоқда. Бунинг натижасида колхоз ва совхозларнинг экономикаси мустаҳкамланди, меҳнаткашларнинг моддий ва маданий фаровонлик даражаси юксалди.

Депутат **Х. А. Маърупов** товар оборотини янада анча кўпайтириш, республиканинг шаҳар ва қишлоқларида савдо шаҳобчаларини кенгайтириш ҳақида гапирди.

Депутат **В. Г. Горев** республика пойтахтида сўнгги йиллар ичида уй-жой қурилишини авж олдириб юбориш соҳасида ғоят катта ишлар қилинганлигини Тошкент Фрунзе районн мисолида кўрсатиб ўтади. Лекин, дейди у, уй-жой қурилиши суръатлари ҳали етарли даражада эмас. Бу ҳол шу сабабдан рўй бермоқдаки, қурилиш ташкилотлари ўзларидаги мавжуд маблағ ва имкониятлардан тўла фойдаланмайдилар, шаҳарда горькийликлар методи билан турар-жойлар қуриш ишлари ҳали суст ривожлантирилган.

Депутат **Х. Ж. Жалилов** ҳозирги вақтда Тошкент областида етти йилликнинг биринчи йилида қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштириш учун замин тайёрлаш соҳасида олиб борилаётган ишлар ҳақида муфассал гапирди. Ерларнинг мелиорация ҳолатини яхшилаш, экин майдонларини кенгайтириш юзасидан катта ишлар амалга оширилмоқда. Нотиқ сўзининг охирида социал-маданий тадбирлар учун бюджетдан қўшимча маблағ чиқариш зарурлиги масаласини қўяди.

Депутат **Х. Ю. Юнусов** ўз нутқида қишлоқ аҳолисига савдо хизмати кўрсатишнинг аҳволи ва уни янада яхшилаш перспективалари тўғрисида гапиради. Ўтган йилда қишлоқда товар обороти аввалги йилдагига нисбатан бир миллиард сўмдан ҳам зиёдроқ ошди. Етти йиллик перспектив планида қишлоқда чакана товар оборотини 64 процент кўпайтириш кўзда тутилмоқда. Республика қишлоқ матлубот кооперациясининг ходимлари, дейди у, ўз олдиларига қўйилган вазифаларни бажариш учун куч-қувватларини сарфлайдилар.

Депутат **Н. Муродов** Наманган области меҳнаткашларининг 1958 йилда саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантиришда эришган муваффақиятлари тўғрисида гапирди. Саноат корхоналари томонидан ялпи маҳсулот чиқариш плани ошириб бажарилди. Давлатга 1957 йилдагига қараганда 15 минг тонна кўп пахта сотилди. У, уй-жой қурилиши ва Наманганни ободонлаш соҳасида қилинаётган ишлар ҳақида гапириб, ана шу мақсад учун қўшимча маблағ ажратилишини сўрайди.

Депутат **Д. Я. Ёқубов** ва **Х. Қ. Қориев**лар Ўзбекистон халқ хўжалик плани ва бюджетини тасдиқлаш тўғрисидаги таклифни тўла равишда қувватлайдилар, шу билан бирга ирригация-мелиорация ишларига, уй-жой қурилиши, шаҳарлар ва район марказларини ободонлашга қўшимча маблағ чиқарилишини сўрайдилар.

Ўзбекистон ССР Қурилиш министри **С. И. Иброҳимов** сўзлайди. У, айтадики, министрлик бўйича қурилиш-монтаж ишлари плани 100,3 процент бажарилди, шу билан бирга 1957 йилдагига нисбатан 220 миллион сўмлик, ёки 20,4 процент кўп иш қилинди. Корхоналарнинг йиғма темир-бетон чиқариш қуввати анча ошди. Қурилишнинг таннархи камайтирилди.

Лекин, айрим қурилиш ташкилотлари ва корхоналар, дейди ўртоқ Иброҳимов, ҳамма имконият ва резервлардан фойдаланмадилар. Тошкент шаҳрида уй-жой майдонини фойдаланиш учун топширишда катта қолоқликка йўл қўйилди.

Сўнгра ўртоқ Иброҳимов Ўзбекистонда шу яқин етти йилда белгиланган қурилиш ишларининг ғоят катта ҳажми тўғрисида муфассал гапирди.

Депутат **Х. Эгамова** Бухоро областининг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари қабул қилинган мажбуриятни муваффақият билан бажарганликлари тўғрисида гапиради. У, ўзи раҳбарлик қилаётган «Қизил октябрь» колхози пахтакорларининг меҳнат ғалабалари ҳақида сўзлаб берди.

Докладлар юзасидан бўлган музокараларда депутатлардан **И. Ашуров** ва **К. Ёқубжонов** ҳам сўзладилар.

Сессияда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси **М. З. Мирзааҳмедов** катта нутқ сўзлади.

Шу билан сессия кун тартибидаги дастлабки икки масалани муҳокама қилиш тамом бўлади.

Олий Совет 1959 йилда Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантириш Давлат планини тасдиқлаш тўғрисида бир овоздан Қарор қабул қилади.

Ўзбекистон ССРнинг 1959 йилги Давлат бюджети тўғрисида Қонун ва Ўзбекистон ССРнинг 1957 йилги Давлат бюджетининг бажарилиши тўғрисидаги ҳисоботни тасдиқлаш ҳақидаги Қарор ҳам бир овоздан қабул қилинади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Бюджет комиссиясининг қўшимча доклади тасдиқланади.

Сўнгра, сессия кун тартибидаги учинчи масалани — Ўзбекистон ССР меҳнаткашлар депутатларининг область, шаҳар ва посёлка Советлари тўғрисидаги Низомни муҳокама қилишга киришади. Бу масала юзасидан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси депутат **Ш. Р. Рашидов** доклад қилади.

Ўртоқ Ш. Р. Рашидов докладини муҳокама қилишда депутатлардан **А. Ҳайдаров, А. Е. Юдин, И. Ҳусанов, Ф. Ш. Шамсиддинов, М. Мустафоев, Б. Эшонхўжаев** иштирок қилдилар.

Музокаралар тамом бўлганидан кейин Олий Совет Ўзбекистон меҳнаткашлар депутатлари область, шаҳар ва посёлка Советлари тўғрисидаги Низомни тасдиқлаш ҳақида бир овоздан қарор қилди.

Сўнгра, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари депутат **И. В. Бабков**нинг олтинчи сессия билан еттинчи сессия ўртасида қабул қилинган Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонлари тўғрисидаги доклади тингланди.

Олий Совет Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини ва Ўзбекистон ССР Конституцияси (Асосий Қонун)нинг айрим моддаларига тегишли ўзгартишлар киритиш тўғрисидаги Қонунни бир овоздан тасдиқлади.

Шу билан Ўзбекистон ССР Олий Советининг еттинчи сессияси ўз ишини тамомлади. (ЎзТАГ).

Ўзбекистон ССР меҳнаткашлар депутатларининг область, шаҳар ва посёлка Советлари тўғрисида Низом

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ш. Р. РАШИДОВ доклади

Депутат ўртоқлар!

Совет кишиларининг қалби улуғ Ватанимиз учун зўр қувонч ва чексиз фахрланиш ҳисларига тўлиб-тошмоқда. Ер юзидаги барча меҳнатсевар кишилар Ватанимизга бениҳоя умид ва ишонч билан назар ташламоқдалар. Совет ватанпарварлари Никита Сергеевич Хрущчевнинг КПСС XX съездига ҳисобот докладида: «Совет мамлакати ҳозир кескин юксалиш даврини кечирмоқда. Агар тасвирий ибора билан айтсак, биз ҳозир шундай тоққа, шундай баландликка кўтарилдикки, бу баландликдан бизнинг туб мақсадимиз — коммунистик жамиятга олиб борадиган йўлнинг кенг горизонтлари энди яққол кўриниб турибди» деган ажойиб сўзларини яна ва яна такрорламоқдалар.

КПСС XX съездидан буён озгина вақт ўтди. Аммо шу вақт ичида мамлакатимиз шонли келажак сари яна катта ва шаҳдам қадам ташлади. Халқимиз партия раҳбарлиги остида совет давлатининг экономикасини ва маданиятини юксалтиришда ажойиб ғалабаларга эришди.

Ғалабаларимиз оламшумул ғалабалардир. Бу ғалабалар совет ватанпарварларини, ер юзидаги барча софдил кишиларни қувонтирмоқда. Мамлакатимизда коммунистик қурилишнинг истиқболлари янада улуғвор, янада гўзалдир.

Совет халқи КПСС XXI съездида ўртоқ Н. С. Хрущчев қиладиган докладнинг тезисларини якдиллик билан маъқуллаб кутиб олди. СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1959-1965 йилларга мўлжалланган контроль рақамларнинг умумхалқ муҳокамаси шаҳар ва қишлоқларимизда мисли кўрилмаган сиёсий активлик ва зўр меҳнат ғайратини авж олдириб юборди.

Ана шу улуғвор етти йиллик план вазифаларини бажаришда давлатимизнинг сиёсий негизи бўлган меҳнаткашлар депутатлари Советларининг роли беҳиёя каттадир. Октябрь революцияси алангаларида улуғ Лениннинг олдиндан чизиб берган гениал кўрсатмалари асосида бунёдга келган Советлар совет ҳокимияти йилларида давлатни бошқаришнинг энг оммавий, энг демократик, энг мукаммал органлари бўлиб қолдилар. Советлар халқимизнинг қўллаб-қувватлашига таянган ҳолда жонажон партиямиз раҳбарлиги остида омма ўртасида ғоят катта ташкилотчилик ва тарбия ишларини олиб бормоқдалар.

Марказий Комитетнинг КПСС XX съездига ҳисобот докладида таъкидлаб ўтилганидек, «Коммунистик қурилишнинг улуғ вазифалари меҳнаткашларнинг ижодий активлигини ва ташаббускорлигини янада кўпроқ оширишни, давлатни бошқаришда, мамлакатимизда олиб борилаётган жуда катта ташкилий-хўжалик ишларининг ҳаммасида халқ оммасининг кенг қатнашувини талаб қилади. Бунинг маъноси шуки, биз совет демократизмини ҳар томонлама ривожлантиришимиз, унинг ҳар томонлама авж олишига халақит бераётган нарсаларнинг ҳаммасини бартараф қилишимиз лозим».

Партиямиз Марказий Комитети, СССР Олий Совети ва Ҳукумати КПСС XX съездининг қарорларини амалга ошира бориб, Советлар фаолиятини янада демократлаштириш ва уларнинг амалий ишларининг ташкилий формаларини такомиллаштириш, давлатни бошқаришга оммани янада кўпроқ жалб этиш юзасидан бир қатор муҳим чора ва тадбирларни кўрди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети муҳокамасига қўйилаётган меҳнаткашлар депутатлари область, шаҳар ва посёлка Советлари тўғрисида янги Низомларни тасдиқлаш ҳақидаги масала республикамизда КПСС XX съезди қарорларини бажариш юзасидан амалга оширилаётган тадбирлардан биридир.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг ўтган сессиясида меҳнаткашлар депутатлари қишлоқ ва район Советлари тўғрисидаги Низомлар тасдиқланган эди.

Ҳозир меҳнаткашлар депутатлари область, шаҳар ва посёлка Советлари тўғрисидаги Низомларни тасдиқлаш зарурати туғилди. Республика Олий Совети Президиуми бу Низомларнинг лойиҳаларини ишлаб чиқди ва ҳозир сизларнинг муҳокамангизга қўйди.

Область, шаҳар ва посёлка Советлари тўғрисидаги янги Низомларни қабул қилиш заруратини туғдирган сабаблар нималардан иборат?

Биринчидан. Маҳаллий Советлар тўғрисида ҳозир амалда бўлган Низомлар 1930-1931 йилларда, яъни бундан қарийб 29 йил муқаддам тасдиқланган эди.

Шу давр ичида республикамиз ҳаётида, Советларнинг фаолиятида жуда кўп ўзгаришлар юз берди. Бу ўзгаришлар Советлар фаолиятининг ташкилий формаларигагина тааллуқли бўлмасдан, балки уларнинг иш мазмунига ҳам тааллуқлидир.

Маълумки, 1930-1931 йилларда меҳнаткашлар депутатлари Советлари хўжалик ва тарбиявий вазифалар билан бир қаторда шаҳарларда ва қишлоқларда эксплуататор синфларнинг қолдиқларини тугатиш вазифасини ҳам бажарар, қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш учун кураш олиб борар эдилар.

Бу вазифаларнинг ҳаммаси шу йилларда тасдиқланган маҳаллий Советлар тўғрисидаги Низомларда акс этган эди. Маълумки, эндиликда Советларимизнинг бундай вазифаларни бажаришлари учун зарурат қолмади. Энди меҳнаткашлар депутатлари Советлари нуқул хўжалик ва тарбиявий ишлар билан банд. Табиийки, бу ҳол маҳаллий Советлар тўғрисидаги Низомларда акс этиши лозим.

Иккинчидан. Область, шаҳар ва посёлка Советлари тўғрисида ҳозир амалда бўлган Низомлар 1936 йилда Совет Конституцияси тасдиқланишидан олдин, яъни мамлакатимизда социализм ғалаба қозонгунгача, умумий тўғридан-тўғри ва яширин овоз бериш йўли билан сайлаш ҳуқуқи амалга оширилгунгача тасдиқланган эди.

Кейинчалик сайлов системасини ва идора органларини демократлаштиришга қаратилган бир қанча тадбирлар амалга оширилди. Бу ҳам маҳаллий Советлар тўғрисидаги Низомларда акс этиши лозим.

Учинчидан. Республикамиздаги барча областлар, шаҳарлар ва ишчи посёлкаларининг экономикаси ва маданияти мислсиз даражада юксалди. Янги шаҳарлар ва посёлкалар, бутун-бутун иқтисодий районлар барпо этилди. Шу муносабат билан маҳаллий Советларнинг ишлари янада кўп қиррали ва мураккаб бўлиб қолди. Бу ўзгаришлар ҳам маҳаллий Советлар тўғрисидаги Низомларда акс этиши керак.

Тўртинчидан. Кейинги йилларда, айниқса КПСС XX съездидан кейин идора органларини янада демократлаштириш, совет гражданларининг ҳуқуқларини қўриқлашни кучайтириш юзасидан бир қатор тадбирлар амалга оширилди. Советлар меҳнаткашлар оммаси билан алоқаларини кенгайтирдилар ва мустаҳкамладилар. Табиийки, бу ўзгаришларни маҳаллий Советлар тўғрисидаги янги Низомларда акс эттиришимиз зарур.

Бешинчидан. Социалистик қурилиш йилларида, айниқса кейинги йилларда, кўпгина меҳнаткашлар депутатлари Советлари ташкилий-оммавий иш соҳасида бой тажриба тўпладилар. Ўзбекистон ССР Олий Советининг Президиуми Наманган область Тўрақўрғон район Советининг, Тошкент область Олмалиқ, Чирчиқ ва Янгиер шаҳар Советларининг иш тажрибаларини ўрганиб чиқди ва умумлаштирди. Советларнинг ишида бир қатор янги ташкилий иш формалари вужудга келганлиги бу Советларнинг иш тажрибаларини умумлаштириш заруратини туғдирди. Ўзининг тўғрилигини амалда кўрсатган бу янги ташкилий иш формалари ва бой тажрибалар маҳаллий Советлар тўғрисидаги Низомларда акс этиши лозим.

Олтинчидан. Мамлакатимиз кенг миқёсда авж олдирилган коммунистик қурилишнинг янги даврига кирди. КПСС XXI съездида ўртоқ Никита Сергеевич Хрущчев қиладиган докладнинг тезислари мамлакатимизда коммунистик қурилишнинг улуғвор программаси, Совет давлати назарияси ва практикасини ривожлантиришда олға қараб қўйилган янги қадамдир. Биз маҳаллий Советларга кенг кўламда авж олган коммунистик қурилиш даврида уларнинг ҳуқуқлари, вазифалари ва ташкилий иш формалари тўғрисида пухта ишланган Низомлар беришимиз керак.

Ўзбекистон ССР меҳнаткашлар депутатлари область, шаҳар ва посёлка Советлари тўғрисидаги янги Низомларни ишлаб чиқишда ана шу шарт-шароитлар эътиборга олинди.

Олий Совет муҳокамасига киритишдан олдин бу Низом лойиҳалари республика Олий Советининг қонун лойиҳаларини мўлжаллаш комиссиясида, область ва шаҳар Советларининг ижроия комитетларида, министрликларда, республиканинг турли ташкилотларида ва Ўрта Осиё Давлат университетининг давлат ҳуқуқи кафедрасида атрофлича ўрганиб чиқилди. Муҳим таклиф ва мулоҳазаларнинг ҳаммаси ҳисобга олинди. Низом лойиҳалари Ўзбекистон КП Марказий Комитети томонидан маъқулланди.

Меҳнаткашлар депутатлари область, шаҳар ва посёлка Советлари тўғрисидаги Низом лойиҳаларининг структураси ва мазмунига доир асосий масалаларга қисқача тўхтаб ўтишга рухсат этингиз.

Область Советлари тўғрисидаги янги Низом лойиҳаси **6 бобдан иборат. Биринчи** бобда Ўзбекистон ССР Конституциясига асосланган умумий нормалар берилган.

Бу бобда область Советлари, Ўзбекистон ССР Конституциясининг 76-моддасига биноан, ўз территорияларида маданий-сиёсий ва хўжалик қурилишига раҳбарлик қиладилар, область бюджетини белгилайдилар, ўзларига қарашли идора органларининг ишларига раҳбарлик қиладилар, давлат тартибининг сақланишини таъмин этадилар, мамлакатнинг мудофаа қобилиятини кучайтиришга ёрдам берадилар, Қонунларга риоя қилинишини ва гражданлар ҳуқуқларининг қўриқланишини таъминлайдилар, деб кўрсатилди.

Низом лойиҳасида меҳнаткашлар депутатлари область Советларининг ҳуқуқлари анча кенгайтирилганлиги акс этилган. Лойиҳанинг **иккинчи** бобида область Советларининг хўжалик ва маданий қурилишнинг турли соҳаларидаги ҳуқуқлари, бурчлари ва асосий вазифалари баён этилган. Планлаштириш, бюджет-молия ишлари, саноатга ва қишлоқ хўжалигига, ирригация ва мелиорация ишларига, халқ маорифи, соғлиқни сақлаш, социал таъминот, савдо, коммунал хўжалик, қурилиш ва ободончилик, транспорт ва алоқа ишларига раҳбарлик масалалари кенг ёритилди.

Шунингдек, область Советларининг меҳнат соҳасидаги ва кадрлар тайёрлаш соҳасидаги, социалистик қонунларга риоя қилиш, давлат тартибини ва гражданларнинг ҳуқуқларини қўриқлаш ишларидаги, мудофаа ишлари соҳасидаги вазифалари ҳам белгилаб берилди.

Шу бобда яна область Совети қарорларини кучга киритиш тартиби, область Советлари ва уларнинг ижроия комитетларининг шу территориядаги барча аҳоли учун бирон мажбуриятни юклаш ҳақида қарор ва мажбурий фармойишлар қабул қилиш ҳамда уни бузганлиги ёки бажармаганлиги учун маъмурий жавобгарликка тортиш ҳақидаги қарор ва мажбурий фармойишлар қабул қилиш ҳуқуқлари кўрсатилди.

Шу билан бирга, маҳаллий Советлар ва уларнинг ижроия комитетларининг қарор ва фармойишларини бекор қилиш ва уларни тўхтатиш тартиби белгиланди.

Меҳнаткашлар депутатлари шаҳар ва посёлка Советлари тўғрисидаги Низом лойиҳаларининг **биринчи** ва **иккинчи** бобларида ҳам шаҳар ва посёлка Советлар фаолиятининг ўзига хос хусусиятларини эътиборга олган ҳолда, худди шундай масалалар кўзда тутилди.

Меҳнаткашлар депутатлари область, шаҳар ва посёлка Советлари тўғрисидаги Низом лойиҳаларининг **учинчи** боби Советлар ишининг асосий ташкилий ҳуқуқ формаси бўлган сессияларга бағишланди.

Область, шаҳар ва посёлка Советлари тўғрисидаги Низомларнинг **тўртинчи** боблари доимий комиссияларнинг роли ва иш тартибини белгилашга бағишланган. Бу бобларда ижроия комитетлари томонидан доимий комиссияларга мунтазам суратда ёрдам бериб туриш, уларнинг таклифларини ўз вақтида кўриш ва бу таклифлар юзасидан амалий чоралар кўриш зарурлиги алоҳида уқтириб ўтилган.

Низом лойиҳаларининг **бешинчи** бобида Советларнинг ижро қилувчи ва бошқарувчи органларининг, яъни ижроия комитетларининг иш соҳалари аниқ белгилаб берилган. Низомларда ижроия комитетлари Конституцияда белгиланган тартибга биноан фақат шу Советларнинг депутатларидан сайланиши алоҳида қайд қилиб кўрсатилган.

Ниҳоят, охирги, **олтинчи** бобда область, шаҳар ва посёлка Советлари депутатларининг ҳуқук ва вазифалари, шунингдек уларнинг Советлар ишида актив иштирок қилиш, ўз сайловчилари билан доимий алоқа боғлаб туриш, уларнинг наказларини ва таклифларини бажаришга эришиш соҳасидаги вазифалари баён этилган. Депутатларнинг эътибори ўз сайлов округларида доимий ташкилотчилик ишлари олиб бориш ва аҳолини давлатни идора қилишда актив қатнашишга тортиш зарурлиги масалаларига жалб этилган.

Шунингдек, Низомларда депутатларнинг Конституцияга биноан сайловчиларга ўз ишлари ва Советларнинг фаолиятлари тўғрисида мунтазам суратда ҳисобот бериб туриш бурчи кўрсатилган.

Сизнинг муҳокамангизга тақдим этилган область, шаҳар ва посёлка Советлари тўғрисида Низом лойиҳаларидаги айрим бобларининг қисқача мазмуни шулардан иборат.

Депутат ўртоқлар!

Хўжалик ва маданий қурилишда, совет демократиясини ривожлантиришда меҳнаткашлар депутатлари Советларининг ташкилотчилик ролини янада ошириш соҳасида муҳим тадбирлардан бири Ўзбекистон ССР маҳаллий Советларига сайлов нормаларининг ўзгартирилишидир. Келгуси сайловларда республика маҳаллий Советлари депутатларининг сони анча кўпаяди. Бу эса Советлар ишига яна кўплаб ишчилар, колхозчилар ва интеллигенция вакилларини жалб этиш имконини беради.

Айрим сайлов округларида ўрни бўшаб қолган депутатлар ўрнига сайловлар ўтказиш тартиби анча осонлаштирилди. Илгари янги депутат сайлаш юқори Совет ижроия комитетининг рухсати билангина ўтказилар эди. Ҳозир бўлса бу масалани қайси Совет составидан депутатлар кетиб қолган бўлса ўша Советнинг ижроия комитети ҳал қилади. Бу — маҳаллий Советларнинг ҳуқуқларини янада кенгайтиришга қаратилган янги қадамдир.

Ўзбекистон ССР меҳнаткашлар депутатларининг маҳаллий Советлари КПСС XX съездининг тарихий қарорларини ҳамда партия ва ҳукуматнинг съезддан кейин чиқарган қарорларини бажара бориб, ўзларига берилган ҳуқуқлардан кенг фойдаланган ҳолда амалий ишларида катта ютуқларга эришдилар. Кўпгина маҳаллий Советлар ва уларнинг ижроия комитетлари депутатлар ва доимий комиссияларга таяниб хўжалик ва маданий қурилишнинг муҳим масалаларини муваффақиятли ҳал қилмоқдалар.

1958 йилда республикамиз саноат ишлаб чиқариш планини муддатидан олдин бажарди. Ўзбекистон мамлакатга мисли кўрилмаган даражада кўп — 2 миллион 946 минг тонна пахта топширди ва қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларини янада ривожлантиришга муваффақ бўлди. Меҳнаткашларнинг моддий ва маданий турмуш даражаси анча ошди.

Капитал қурилиш, товар обороти, коммунал хўжалик ва йўл хўжалиги, транспорт ва алоқани ривожлантиришда, шунингдек халқ маорифи, соғлиқни сақлаш ва маданият соҳаларида катта ютуқлар қўлга киритилди.

Бу масалаларни амалий жиҳатдан ҳал қилишда Советларнинг ташкилий-оммавий ишлари айниқса катта роль ўйнади. Бу иш коммунистик қурилиш вазифаларига мослаб олиб борилди.

Республикамизда маҳаллий Советларнинг ташкилий-оммавий ишларини хўжалик ва маданий-тарбиявий ишлар билан боғлаб олиб бориш соҳасида анчагина ижобий тажриба тўпланди.

Сизнинг муҳокамангизга ва тасдиқингизга тақдим этилган меҳнаткашлар депутатлари область, шаҳар ва посёлка Советлари тўғрисидаги Янги Низомлар, буюк қурилишимизнинг ҳамма участкаларида Советларнинг ролини янада оширишга ёрдам беради.

Ушбу сессияда Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутатлари Низом лойиҳалари тўғрисида ўз фикрларини баён этурлар. Уларнинг баён этган таклиф ва мулоҳазалари пухта ўрганилади ва бу муҳим ҳужжатларни узил-кесил таҳрир қилиш пайтида ҳисобга олинади.

Республикадаги барча меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари, шу жумладан область, шаҳар ва посёлка Советлари ҳам, Янги Низомларга амал қилиб, хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳамма соҳаларида янгидан-янги ютуқларни қўлга киритадилар, деб ишонч билдиришга рухсат этингиз **(Қарсаклар).**

Афғонистон Бош министрининг ўринбосари ва Ташқи ишлар министри Муҳаммад Наим Тошкентга келди

Ўз юртига қайтиб кетаётган Афғонистон Бош министрининг ўринбосари ва Ташқи ишлар министри Сардор Муҳаммад Наим жаноб олийлари, совет пойтахтида бир ҳафтача бўлиб, 6 январда Москвадан Тошкентга келди. У иккала мамлакат ўртасидаги муносабатлар масаласи юзасидан Совет Иттифоқи раҳбарлари билан фикр олишиш мақсадида келган эди.

Генерал хон Муҳаммад, Афғонистон Ташқи ишлар министрлиги иқтисодий департаментининг директори Залмай Маҳмуд Ғози, Наим жанобларининг шахсий секретари Ғулом Муҳаммад Некзод Сардор Муҳаммад Наим жанобларига ҳамроҳ бўлиб келдилар. СССРнинг Афғонистондаги элчиси М. В. Дегтярь ва СССР Ташқи ишлар министрлиги протокол бўлими мудирининг ёрдамчиси И. С. Бяков ҳам меҳмонлар билан бирга Москвадан Тошкентга келдилар.

Тошкент аэродромида Муҳаммад Наимни ва унинг ҳамроҳларини Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. К. Зиёдуллаев, республика Ташқи ишлар министри Ғ. С. Султонов, Ўзбекистон ССР Савдо министри Х. А. Маърупов, меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси М. Й. Йўлдошев, республика Министрлар Совети ва Ташқи ишлар министрлигининг масъул ходимлари, журналистлар кутиб олдилар. (ЎзТАГ).

КОММУНИЗМ ЧАМАНИГА НУРЛИ ЙЎЛ

Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг КПСС XXI съездида қиладиган доклади тезислари умумхалқ муҳокамасида

☆

Шаҳримиз экономикаси янада равнақ топади

И. ХУСНУТДИНОВ,
Ўзбекистон КП Бекобод шаҳар комитетининг секретари.

Шаҳар меҳнаткашлари КПСС XXI съезди шарафига социалистик мусобақани кучайтириб, янги 1959 йилни ва Ўзбекистон Компартиясининг навбатдан ташқари XIV съездини хўжалик ва маданий қурилиш соҳасида катта муваффақиятларни қўлга киритган ҳолда кутиб олдилар. Ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича йиллик топшириқни 18 декабрдаёқ бажарган шаҳар саноатчилари 1 январгача қўшимча равишда бирнеча миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқардилар.

Съездолди социалистик мусобақасида олдинги сафда борган В. И. Ленин номли Ўзбекистон металлургия заводи коллективи ўтган йили ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини 1957 йилдагига нисбатан қарийб 8 миллион сўмлик кўпайтирди, 3 миллион сўмликка яқин давлат маблағини иқтисод қилди, меҳнат унумдорлигини белгиланганидан 6 процент оширди.

1958 йилгача цемент комбинати фаолиятида жиддий камчиликлар мавжуд эди. 1957 йилнинг ўзида бу корхона коллективи давлатдан бир неча минг тоннага яқин цемент қарздор бўлиб қолган эди. Шаҳар партия комитети ва Тошкент Совнархози томонидан бир қанча муҳим тадбирлар амалга оширилиши, комбинат коллективининг меҳнат активлиги ва ижодий ташаббускорлигини кучайтириб юбориш натижасида корхонада йиллик план ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича ортиғи билан бажарилди. Маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 1957 йилдагига қараганда қарийб 13 процент, меҳнат унумдорлиги 5,2 процент оширилди.

Фарҳод ГЭС энергетиклари пландан ташқари қарийб бир неча миллион киловатт-соат электр қуввати ҳосил қилдилар.

Шунингдек, пахта тозалаш заводи, тош-шағал карьери, «Беговатцемремонт», ишлаб чиқариш корхоналари комбинати, гўшт комбинати, шаҳар саноат комбинати, нон заводи, темир йўл Хильково станцияси, автобаза ва босмахона коллективлари ҳам давлат планларини муваффақиятли бажардилар. Шуниси қувончлики, шаҳар бўйича 1958 йил планини бажармаган биронта ҳам корхона бўлмади.

Ўтган хўжалик йилида капитал қурилиш соҳасида ҳам бирмунча муваффақиятлар қўлга киритилди. Агар 1957 йили 20 минг 200 квадрат метр уй-жой фойдаланишга топширилиб, мингдан ортиқ оила янги квартираларга кўчиб кирган бўлса, **ўтган йили 22 минг квадрат метрга яқин уй-жой қуриб битказилди. Бундан ташқари, 400 га яқин хонадон янга тартибда уй қуриб олди. Биз шаҳар бўйича уй-жой танқислигини яқин 3-4 йил мобайнида бартараф қилиш учун ҳамма имкониятларга эгамиз.**

Саноат қурилиши суръати ҳам анча оширилди. Сут заводи, телевизион ретранслятор, пахта қуритиш-тозалаш цехи сингари объектлар фойдаланишга топширилди. Кўча ва йўлкаларни асфальтлаш, шаҳарни ободонлаштириш ва кўкаламзорлаш, уй-жой фондини ремонт қилиш соҳасида ҳам кўп ишлар қилинди.

Юқоридаги муваффақиятларга шаҳар партия ташкилотининг саноат ва қурилишга раҳбарликни анча яхшилаганлиги натижасида эришиш мумкин бўлди. Шаҳар партия комитети ва бошланғич партия ташкилотлари ишлаб чиқаришнинг асосий масалалари билан яқиндан ва чуқур шуғулланадиган бўлиб қолдилар, хўжалик ходимларига оператив ёрдамни кучайтирдилар, коммунистларнинг авангардлик ролини ошириб, омманинг меҳнат активлигини ўстиришга бошчилик қилдилар.

Шу билан бирга шаҳар саноати ва қурилишига раҳбарлик қилишда ҳали кўпгина жиддий камчиликлар ҳам бор. Биз ҳали ҳам корхоналарнинг ҳамма цех ва участкаларининг нормал ишлашига эришганимиз йўқ. Масалан, цемент комбинатида цемент ишлаб чиқариш яхши йўлга қўйилгани ҳолда асботруба ва шифер тайёрлаш қониқарсиз аҳволда. Технология процессларига риоя қилмаслик, техникага қаров яхши эмаслиги ва меҳнат интизомининг бўшашиб кетганлиги туфайли труба ишлаб чиқаришда брак шартли йўл қўйилиши мумкин бўлган миқдордан 313 процент ошириб юборилди. Бир йилда 900 минг шартли плита шифернинг бракка чиқарилганлиги ҳам тоқат қилиб бўлмайдиган ҳолдир.

Металлургия заводида ҳам қатор камчиликларга йўл қўйилмоқда. Бу ерда ҳам брак анчагина процентни ташкил этади. Мартен печларини ремонт қилиш ва улар қувватидан фойдаланишда техника талабларига қатъий риоя қилинмайди. Шунинг учун ҳам сентябрь ойида капитал ремонт қилинган биринчи печь ва октябрь ойида ремонтдан чиққан иккинчи печь ноябрь ойида яна ремонт қилинди.

Республика пахта тозалаш заводлари ўртасида мусобақада доим олдинги сафда келган шаҳримиз пахта тозалаш заводи коллективи 1958 йили анча суст ишлади. Бу ерда ишлаб чиқарилган маҳсулотнинг сифати илгаригидан пасайиб кетди.

Рационализаторлик ва ихтирочилик ҳаракатини кучайтириш, саноат санитарияси ва техника хавфсизлигига риоя қилиш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, кадрлар қўнимсизлигини тугатиш юзасидан қилаётган ишларимиз ҳам талабга жавоб берарли даражада эмас. Айниқса, қурилишга партиявий раҳбарлик савиясини тубдан яхшилашимиз зарур. Чунки саноат ва граждан қурилишини олиб боришда катта камчиликлар бор.

Шаҳримиз саноатчилари, қурувчилари ва транспортчилари олдида етти йилликда катта ва масъулиятли вазифалар турганлиги сабабли юқоридаги сингари камчиликларни тезроқ бартараф этиш шаҳар партия ташкилотининг энг асосий вазифасидир.

Етти йиллик план лойиҳасига кўра 1959-1965 йилларда янги корхоналар қуриш ва мавжуд корхоналарни реконструкция қилиш, ишлаб чиқариш процессларини механизациялаш ва жадаллаштириш йўли билан маҳсулот ишлаб чиқаришни анча кўпайтириш белгиланган. **Шу вақт ичида цемент заводини реконструкциялаш тамомланади, ғишт ва темир-бетон заводлари қуриб битказилади, Фарҳод ГЭСнинг агрегатлари янги юқори иш унумли агрегатлар билан алмаштирилади. Фурфурол заводи қурилади. Металлургия заводида пўлат эритмасини узлуксиз қуйиб турадиган установка, «280» майдасортли прокат стани ўрнатилади. Янги тикувчилик ва мебель фабрикалари, механизациялашган нон заводи қурилади.**

Бу сингари тадбирлар билан бирга ишчиларнинг меҳнат унумдорлигини тинмай ошира бориш натижасида **етти йиллик охирига келиб товар прокат ишлаб чиқариш ва пўлат эритиш 1958 йилдагига нисбатан бир неча ўн минг тонна кўпайтирилади. Цемент ишлаб чиқариш икки баравар оширилади. 1965 йилга бориб 80 миллион дона пишиқ ғишт, 60-80 минг кубометр темир-бетон буюмлари ишлаб чиқариш планлаштирилган.** Уй-жой ва маданий-маиший қурилишни ривожлантириш учун етарли миқдорда капитал маблағ ажратилади.

Етти йилликнинг биринчи йили бўлган 1959 йил мобайнида металлурглар пўлат эритишни ўтган йилдагидан 6 минг тонна, прокат ишлаб чиқаришни эса 7 минг тонна кўпайтиришлари зарур. Цемент комбинати коллективи олдида цемент ишлаб чиқаришни 34 процент, шифер тайёрлашни 1 миллион шартли плита ва труба ишлаб чиқаришни 13 шартли километр кўпайтириш вазифаси турибди. Янги йилда Фарҳод ГЭСининг икки агрегатини янада қувватли агрегатлар билан алмаштириш ҳисобига станция қувватини анча кўпайтириш мўлжалланаётир. Шунингдек, ғишт заводини ишга тушириб, йил охиригача 28 миллион дона пишиқ ғишт ишлаб чиқариш, сут заводининг тўла қувват билан ишлашига эришиш, бошқа корхоналарда ички резервлардан максимал фойдаланиш ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқаришни анча кўпайтириш, унинг таннархини кескин камайтириш ва сифатини яхшилаш вазифалари планлаштирилган.

Қурувчи ва монтажчилар фурфурол заводи, темир-бетон блоклари заводи қурилишини, гўшт комбинатини реконструкциялаш ишларини уюшқоқлик билан бошлашлари зарур. Шунингдек улар 500 хонадонни арзон ёқилғи — газ билан таъминлашлари, 25-30 минг квадрат метр уй-жой қурилишлари ва бошқа маданий-маиший объектларни битказишлари зарур.

Мана шу хўжалик вазифалари шаҳар партия комитети ва бошланғич партия ташкилотларидан партиявий-сиёсий ва партиявий-ташкилий ишлар савиясини ҳар қачонгидан кучайтиришни, омманинг меҳнат активлигини ошириш учун ҳамма воситаларни ишга солишни талаб қилади. Шу пайтгача ўз олдига қўйган вазифаларини шараф билан бажариб келаётган шаҳримиз партия ташкилоти, шубҳасиз бу вазифаларни ҳам муваффақият билан адо этади.

Етти йилликдаги юксалиш рақамлари

▲ Етти йилликда республикамиз экономикаси ва маданияти ғоят тез суръат билан ривожлантирилади. Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришга 35-36 миллиард сўм капитал маблағ ёки бундан аввалги етти йилликдагига қараганда 2,4 баравар кўп капитал маблағ сарфланади.

▲ 1965 йилга бориб республика 1958 йилдагига қараганда 2,3 баравар кўп нефть чиқаради. Нефтни қайта ишлаш ҳажми эса 2-3 баравар кўпаяди.

▲ Кўмир саноати янада юксалади. 1965 йилда 1958 йилдагидан 1,7 баравар кўп кўмир қазиб чиқарилади.

▲ Рангли металлургия айниқса тез суръат билан ривожлантирилади. Мавжуд корхоналар реконструкция қилиниши ва янги корхоналар қурилиши натижасида Ўзбекистон рангли металлар ишлаб чиқаришда Иттифоқ бўйича катта ўрин эгаллайдиган бўлади.

▲ Қора металлургия саноати тағин ҳам ривож топади. Пўлат ишлаб чиқариш 1,2 баравар ва прокат ишлаб чиқариш 1,4 баравар кўпайтирилади.

▲ Етти йиллик планда аҳолининг ўсиб бораётган эҳтиёжларини қондириш мақсадида енгил ва озиқ-овқат саноатини янада ривожлантириш белгиланган. Чунончи, ип газлама ишлаб чиқариш 45 процент, шойи газлама ишлаб чиқариш 4,2 баравар, пойафзал ишлаб чиқариш 2 баравар, кийим-кечак ишлаб чиқариш 1,8 баравар, ўсимлик ёғи ишлаб чиқариш 1,5 баравар, сут маҳсулотлари ишлаб чиқариш икки баравардан кўпроқ, кондитер маҳсулотлари ишлаб чиқариш икки баравар кўпайтирилади.

▲ Уй-рўзғор ашёлари янада кўпаяди. Рўзғор холодильниклари ишлаб чиқариш етти йилликда 3 баравар, газ плиталари ишлаб чиқариш 20 баравардан зиёдроқ, гилам ва шолчалар ишлаб чиқариш 1,5 баравар, мебель ишлаб чиқариш эса 2,6 баравар кўпаяди.

▲ Автомобиль транспортининг юк ташиш обороти қарийб 2 баравар ортади. Давлат йўли билан 2242 километр ва колхозлар маблағига 1440 километр йўл қурилади ва ишга туширилади.

▲ Пахтачилик билан бир қаторда қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳалари ҳам янада юксалади. Чунончи, пилла етиштириш тахминан 1,6 баравар, жун етиштириш 1,5 баравар, сабзавот етиштириш 3 баравар, қоракўл тери етиштириш 1,3 баравар кўпайтирилади. Мева боғлар ва узумзорлар 40 минг гектардан зиёд кенгайтирилади.

«Узбекхлопкомаш» заводи коллективи ўртасида партия XXI съезди шарафига бошланган социалистик мусобақа тобора кенг қулоч ёяётир. 4- механика цехининг коллективи янги йилнинг дастлабки кунларидан бошлабоқ иш суръатини тобора оширмоқда. Суратда: цех ишчиларидан бир группаси сменадан сўнг иш якунларини муҳокама қилмоқдалар. Токарь А. Коньков (ўртада) сўзламоқда.

В. Салов фотоси.

Консерва саноатининг эҳтиёжлари

Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг КПСС XXI съездида мамлакатимиз халқ хўжалигини ривожлантиришнинг етти йиллик плани ҳақида қиладиган доклади тезисларида озиқ-овқат саноати ва унинг асосий тармоқларидан бири консерва ишлаб чиқаришни ривожлантиришнинг катта программаси белгиланган. Заводимиз коллективи ҳам бу программани амалга оширишга муносиб ҳисса қўшиши лозим. **1965 йилга бориб коллективимиз 1958 йилдагига нисбатан 10 миллион банка кўп консерва маҳсулотлари ишлаб чиқаришни мўлжалламоқда.**

Зиммамизга юклатилган бу вазифани тўла бажариш учун корхонамиз цехларида бир қанча ташкилий-техника тадбирлари амалга оширилади, айрим цех ва участкалар реконструкция қилинади, янги машина ва механизмлар ўрнатилади, мавжудлари модернизация қилинади. **Биз кўп меҳнат талаб қиладиган оғир иш процессларини автоматлаштириш ва механизациялашга алоҳида эътибор берамиз.**

Масалан, биргина мева цехида шу вақтгача қўл кучи билан бажарилиб келинаётган ўнга яқин иш процесслари тўла механизациялашади. Парварда тайёрлаш ва қиём қайнатишда махсус агрегатлар фойдаланила бошланади. Бунинг учун 1960 йилда 2 та вакуум аппарати ишга туширилади.

Сабзавот цехининг маҳсулот ишлаб чиқариш қуввати ҳозирги вақтдагига қараганда анча ошади. Бунинг учун цехда янги машина ва механизмлар ишга туширилади. Қиймаланган кабачка, бақлажон каби маҳсулотларни ёғда қовуриш учун қўшимча печь ўрнатилади. Бундан ташқари цех ва участкаларда тайёр маҳсулотларни ташишда транспортерлардан фойдалана бошлаймиз. Шу туфайли **маҳсулотларни машиналарга ортиш ва тушириш, хомашёни цехларга узатиб бериш тўла механизациялашади.** Бундан ташқари янги конвейер ва поток усулида ишловчи сабзавот, томат, болалар учун махсус консервалар ишлаб чиқариш цехлари қуриш кўзда тутилади.

Халқимизнинг консерва маҳсулотларига бўлган эҳтиёжи кун сайин ошиб бормоқда. Буни тўла қондириш учун консерва корхоналарининг ишига салбий таъсир кўрсатаётган айрим камчиликларни айтиб ўтмоқчиман.

Областимизда ўнларча хомашё тайёрлаш пунктлари ишлайди. Бу пунктларда меҳнат қилаётган юзлаб ишчилар асосан колхоз ва совхозларда етиштирилган сабзавотни йиғиб, заводга етказиб бериш билан шуғулланадилар. Бу ишда жуда кўп транспорт воситалари ҳам банд бўлмоқда. Бундай пунктларда сабзавотнинг тўпланиб қолиши маҳсулот сифатининг пасайишига олиб келмоқда. Заводимиз бир мавсумнинг ўзида шулардан 150 минг сўмдан ортиқ зарар кўраётир. **Бунга йўл қўймаслик учун мавжуд хомашё тайёрлаш пунктларини тугатиш, хомашёни колхоз ва совхозлардан тўғри заводга келтиришни ташкил қилиш мақсадга мувофиқдир.**

Гаримдори, зира ва укроп каби консерва маҳсулотларини мазали ва хушбўй қилувчи доривορлар шу вақтгача Тула областидан келтирилмоқда. Бу биз учун қимматга тушаётир. **Областимиз колхоз ва совхозларида ана шундай доривορлар тайёрлаш учун барча имкониятлар бор. Колхоз ва совхозларда теплицалар ташкил қилиш орқали қиш мавсумида ҳам гаримдори, зира, укроп каби кўк ўсимликлар етиштирилса, яхши бўлар эди.**

И. КОТЛИК,
Янгийўл консерва заводининг бош инженери.

Менинг мулоҳазаларим

Ҳозирги вақтда колхозимиз ўзининг машина-трактор паркини тинмай кенгайтириб бораётир. Аммо запас қисмларнинг етарли бўлмаслиги оқибатида мавжуд техникадан унумли фойдаланишда катта камчиликларга йўл қўйилмоқда. Айрим машиналар запас қисмлар йўқлигидан кўпинча бекор турибди. Шунинг учун ҳам бу етти йилликда **қишлоқ хўжалиги машиналари ишлаб чиқаришни кўпайтириш билан бирга бу машиналар ва илгари чиқарилган агрегатларга запас қисмлар ҳамда деталлар тайёрлашни ҳам кўпайтиришни назарда тутиш керак. Бу, колхозлардаги техникадан унумли фойдаланишда катта аҳамиятга эгадир.**

Мамлакатимизда электростанциялар қурилиши кенг кўламда олиб борилаётир. Ҳозирги вақтда айрим линияларда темир-бетон ва асбоцемент столбаларидан фойдаланилаётир. Фикримизча **ёғоч ва металлни кўплаб иқтисод қилиш учун бу етти йиллик планда темир-бетон ва асбоцемент столбалари ишлаб чиқаришни кенг ривожлантириш ҳамда столбалар тайёрлаш учун янги, янада арзон материаллар қидириб топиш йўлида олиб борилаётган илмий ишларни кучайтириш зарур.**

Т. ХОЖИМАТОВ,
Қорасув районидаги Свердлов номли колхознинг бригада бошлиғи.

Етти йиллик план — ленинча миллий сиёсатнинг ёрқин ифодаси

Коммунистик жамият қурилишини кенг авж олдиришнинг улуғвор программаси бўлган ўртоқ Н. С. Хрушчев докладининг тезисларида мамлакатимизда коммунистик жамият қурилишида қўлга киритилган буюк ғалабаларнинг якунлари, мамлакатимиз халқларининг хўжалик, сиёсий ва маданий соҳаларда эришган ютуқлари акс эттирилган ва умумлаштирилган. Бу ютуқлар Коммунистик партия ва Совет давлати томонидан изчиллик билан амалга оширилаётган ленинча миллий сиёсатнинг ёрқин самарасидир.

Етти йиллик план Совет Иттифоқининг барча халқлари олдида ғоят кенг истиқболлар очади, миллий республикалар халқ хўжалиги ва маданиятининг янада кенг миқёсда ривожланиши, халқлар дўстлиги ва ҳамкорлигининг янада мустаҳкамланишига олиб боради. Серқуёш республикамизнинг меҳнаткашлари мамлакатимизнинг барча қардош халқлари каби шу билан чексиз фахрланадиларки, бу план СССР ўз тараққиётининг энди энг муҳим янги даврига — коммунистик жамият қуришни кенг авж олдириш даврига қадам қўйганлигидан ёрқин далолат беради.

* * *

Коммунистик партия энг мураккаб ижтимоий масалалардан бири бўлган миллий масалага ҳамиша жуда катта эътибор бериб келди. Ленин ва партия миллий масаладаги революцион программани иккинчи интернационал лидерларининг оппортунизмига ва буржуа миллатчиларига қарши аёвсиз кураш жараёнида ишлаб чиқди. Россия халқларининг тенглиги ва суверенлигини, ажралиб чиқиб, мустақил давлат барпо қилишига қадар ўз тақдирларини ўзлари белгилаш ҳуқуқига эга эканликларини, ҳамма ва ҳар қандай миллий ҳамда миллий-диний имтиёзлар ва чеклашлар бекор этилишини, Россия территориясида яшовчи майда миллатлар ва этнографик группаларнинг эркин ривожлантириш масалалари миллий масаладаги марксистик программанинг асосий талаблари эди. Ленин бошчилигидаги Коммунистик партия халқ оммасига пролетар революцияси ғалаба қилиб, пролетариат диктатураси ўрнатилгандагина миллий масалани чинакам ҳал этиш мумкин эканлигини тушунтирдилар.

Улуғ Октябрь социалистик революцияси ғалабаси натижасида пролетариат диктатурасининг ўрнатилиши миллий масалани ечишда ҳал этувчи омил бўлди. Совет давлати барпо этилган кундан бошлабоқ миллий масаладаги ленинча программани амалга ошира бошлади. Мазлум миллат ва халқларга сиёсий ҳуқуқ ва эркинлик берилди, миллий низоларга чек қўйилди.

Мамлакатимиздаги барча халқлар ўртасида вужудга келган буюк ҳамкорлик натижасида СССРда социалистик индустрлаш, қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш ва маданий революция муваффақият билан амалга оширилди. Партиямиз социалистик қурилишнинг улуғвор вазифаларини амалга оширишда марксизм-ленинизм назариясига оғишмай амал қилгани ҳолда ишчилар синфи душманларига қарши шафқатсиз курашди, троцкийчиларни, бухаринчиларни, улуғ давлатнинг шовинистлари ва буржуа миллатчиларини аёвсиз фош этди ва тор-мор келтирди.

КПССнинг ленинча миллий сиёсати СССРдаги барча миллат ва халқларнинг кенг оммасини сиёсий ҳаётда актив иштирок этишга жалб этди, уларга социалистик қурилишнинг буюк ишларида актив қатнашиш имкониятини яратди.

Партиямиз ленинча миллий сиёсатни моҳирлик билан амалга ошириб бораётганлиги сабабли барча совет республикаларида қудратли саноат, юксак даражада машиналаштирилган социалистик қишлоқ хўжалиги ва гуллаб-яшнаган шаклан миллий мазмунан социалистик маданият вужудга келди.

Ўтмишда ўз миллий давлатига эга бўлмаган, асосан феодал муносабатларни сақлаб қолган ва чоризмнинг хомашё манбаи бўлиб хизмат қилиб келган Ўзбекистон Октябрь революцияси натижасида ва Коммунистик партия ленинча миллий сиёсатини оғишмай амалга оширилганлиги натижасида тарихан қисқа муддат ичида биринчи даражали индустрияга, қишлоқ хўжалигига, илғор фан ва маданиятга эга бўлган социалистик республикага айланди.

Республикамизда ҳозир 1300 дан кўпроқ йирик саноат корхонаси бор. 1913 йилда аҳоли жон бошига бир киловатт-соатдан камроқ электр қуввати ишлаб чиқарилган бўлса, ҳозирги вақтда республикада яшовчи ҳар бир киши ҳисобига 546 киловатт-соат электр қуввати ҳосил қилинмоқда. 1913 йилда ҳозирги Ўзбекистон ССР территориясида 516,4 минг тонна пахта етиштирилган бўлса, бу йил она-Ватанга 2 миллион 946 минг тонна ёки 1957 йилдагидан 205 минг тонна кўпроқ пахта сотдилар.

Ўтмишда аҳолининг 98 проценти саводсиз бўлган бўлса, ҳозир республикамизда ҳар ўн минг кишидан 100 дан кўпроғи олий таълим олмоқда. Бу эса Франциядагига нисбатан икки марта, Туркиядагига қараганда 7 баравар, Эрондагига нисбатан 28 баравар ортиқ демакдир.

Партиямиз ўзининг амалий фаолиятида В. И. Лениннинг социализм миллий тафовутлар ва хусусиятларни йўқотмайди, балки, аксинча, барча миллатлар ва халқларининг экономикаси ва маданиятини ҳар тарафлама ривожлантиришни таъминлайди, деган кўрсатмасига амал қилмоқда. КПСС Марказий Комитетининг кейинги вақтларда бўлиб ўтган Пленумларининг қарорлари, планлаштириш тартибининг ўзгартирилагнлиги, иттифоқчи республикаларнинг ҳуқуқларини янада кенгайтириш юзасидан кўрилган тадбирлар ва бошқалар халқимизнинг ижодий ташаббусини янада оширди. Партиямиз томонидан амалга оширилган бу тадбирлар ҳар бир республиканинг экономикасини ва шаклан миллий, мазмунан социалистик маданиятини шахдам қадамлар билан олға томон боришини таъминламоқда.

Етти йиллик план — ленинча миллий сиёсатнинг тантанасидир. Бу план халқларимиз дўстлиги ва ҳамкорлигини янада юксалтиришда, миллий республикалар саноати, қишлоқ хўжалиги ва маданиятни янада кенг миқёсда ривожлантиришда, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда, моддий фаровонлигини янада оширишда буюк қадам бўлади. Контроль рақамларда барча қардош иттифоқчи республикалар сингари, Ўзбекистон ССРнинг ишлаб чиқарувчи кучларини ҳам мисли кўрилмаган даражада ривожлантириш мўлжалланади. Келгуси етти йилликда Ўзбекистон ССРнинг халқ хўжалигини ривожлантириш учун 35-36 миллиард сўм капитал маблағ сарфлаш белгиланмоқда, бу, аввалги етти йилдагига нисбатан 2,4 баравар кўпдир. Партия иттифоқчи республикалар оғир саноатини ривожлантиришга алоҳида эътибор бериб келмоқда. Етти йил ичида республикамизда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 80 процентдан зиёдроқ ошади.

Ўзбекистон халқ хўжалигида айниқса ёқилғи балансини ошириш кўзда тутилади. Бухоро районида топилган газ конининг халқ хўжалиги учун жуда катта аҳамияти бўлиб, республикамизда саноатни янада ривожлантириш имкониятини беради. Ўзбекистон яқин йиллар ичида газ саноатини ривожлантириш жиҳатидан Совет Иттифоқида олдинги ўринларнинг бирига чиқиб олади.

1965 йилга бориб, республикада газ чиқаришни 1958 йилдаги 172 миллион кубометрдан 18,3 миллиард кубометрга етказиш, яъни 106 баравар кўпайтириш кўзда тутилмоқда. Бухоро гази Ўрта Осиёнинг катта қисминигина эмас, ҳатто Уралдаги энг йирик саноат марказларини ҳам газ билан таъминлайди, халқларимиз дўстлиги ва ҳамкорлигини янада мустаҳкамлашга хизмат қилади. Республикамизнинг ёқилғи балансида газнинг салмоғи 1958 йилдаги 3,3 процентдан 1965 йилда 60 процентгача кўпаяди, натижада мамлакатнинг узоқ районларидан кўмир ташиб келишга эҳтиёж қолмайди.

1965 йилда нефть чиқариш 1958 йилдагидан 2,3 баравар, кўмир қазиб чиқариш 1,7 баравар ортади. Нефть ва кўмирдан химия саноати корхоналари учун хомашё сифатида фойдаланиш муҳим вазифа бўлиб қолди. Етти йилликда электр қуввати ҳосил қилиш 2,5 баравар кўпайтирилади. Химия саноатининг ялпи маҳсулоти 4 баравардан зиёдроқ кўпаяди. Машинасозлик саноатининг маҳсулоти 1,8 баравар ортади. Шу йиллар ичида Ўзбекистон ССРда рангли металлургия саноати ғоят ривожланади. 1965 йилда пўлат эритиш 240 минг тоннадан 290 минг тоннага етказилади. Цемент ишлаб чиқариш тахминан 4 баравар ортади.

Етти йиллик мобайнида саноатда меҳнат унумдорлигини 46 процент ва қурилишда эса 70 процент ошириш кўзда тутилмоқда.

Пахта — ўзбек халқининг миллий ифтихоридир. Етти йиллик планда Ўзбекистон бундан буён ҳам мамлакатнинг асосий пахта базаси бўлиб қолади дейилади. Республикамизда 1965 йил охирига бориб йиллик пахта етиштириш ва тайёрлашни 3 миллион 800 минг тоннага етказиш кўзда тутилади. Етти йил ичида республика 23 миллион 600 минг тонна пахта тайёрлайди. Етти йиллик планда пахтачиликни кескин юксалтириш билан бир қаторда қишлоқ хўжалигининг бошқа ҳамма соҳалари комплекс равишда ривожлантирилади. Республикада пилла етиштириш тахминан 1,6 баравар, гўшт етиштириш 2,1 баравар ортади

Етти йил мобайнида республикада бундан аввалги етти йил мобайнида фойдаланишга топширган уй-жойдан 3,1 баравар кўп уй-жой қурилади. Шу йиллар ичида фақат Тошкент шаҳрининг хўжалигига лимитли капитал маблағ ҳисобига 2 миллиард сўмдан кўпроқ маблағ сарфланади.

Тошкент областининг ривожланиш перспективалари бениҳоя каттадир. Областимизнинг асосий саноат шаҳарлари — Бекобод, Олмалиқ, Оҳангарон, Янгийўл, Чирчиқ саноати янада ривожланади. Пойтахтимиз Тошкент йирик саноат, маданият ва маъмурий марказ бўлиб қолади, янада юксалади.

Юқорида келтирилган маълумотларнинг ҳаммаси 1959-1965 йилларда Ўзбекистон ССР халқ хўжалигининг барқ уриб ривожланишидан ёрқин далолат бериб турибди. Етти йилликда гап экономиканинг ривожланишидаги туб ва сифат ўзгаришлари тўғрисида, мисли кўрилмаган техника тараққиёти ҳақида боради. Бу буюк планнинг амалга оширилиши коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришда ҳал қилувчи босқич бўлади.

Коммунистик жамият қурилишининг улуғвор истиқболларини белгилаб берган етти йиллик план Ўзбекистон меҳнаткашларини ўзининг бутун куч-қувватини ва билимини ёрқин мақсад — коммунизм йўлида тинч ва фидокорона меҳнатга тағин ҳам шижоат билан сарф қилишга илҳомлантирмоқда.

Коммунистик жамият қуриш — кўп миллионли халқ оммасининг жонли ижодий ишидир. Совет халқи янги етти йиллик планни ўзининг жонажон иши деб қабул қилади ва уни бажариш учун бутун куч ва ғайратини сафарбар этади.

Курашларда чиниққан, доно Коммунистик партия ленинча миллий сиёсатни изчиллик билан амалга ошира бориб, мамлакатимиз халқларининг дўстлиги ва ҳамкорлигини янада мустаҳкамламоқда.

Н. ҚОДИРОВ.

БИЗНИНГ КАЛЕНДАРЬ

МУСА ЖАЛИЛ

«Татарча ёзувни танийдиган ва бу дафтарни ўқувчи дўстга».

Буларни атоқли татар шоири Муса Жалил ёзиб қолдирган. Унинг тарихи бундай... 1942 йилда урушга кетиб ҳам... асирликда кўп азоблар тортиб, қирқ ўлимдан қолиб, охирида Берлинга келтирилади. Берлинда яширин сиёсий уюшмада қатнашишда, совет пропагандаси тарқатишда айбланиб қўлга тушди ва тюрьмага қамалди. Балки уни ўлим жазосига ҳукм этарлар. У улар. Аммо унинг асирликда ва тутқунликда ёзган 115 шеъри бор. У шулар учун қайғиради. Шунинг учун 115 шеърнинг 60 тасини бўлса ҳамки кўчириб қолдиришга тиришди. «Аммо бу китоб қўлингга тушса, шеърларни яхшилаб, диққат билан оққа кўчириб сақла ҳам урушдан сўнг Қозонга хабар қилиб, татар халқининг марҳум шоирининг шеърлари деб нашр эттир. Менинг васиятим шу! Муса Жалил. 1943, декабрь».

Муса Жалил бу васиятни ўлими олдидан ёзиб қолдирган эди. Фашист жаллодлар отишни ватанпарвар шоирни 1944 йил январь ойида Моабит тюрмасида ҳалок этадилар. Адолатли Совет Армиясининг ғалабаси туфайли фашист тюрмаларининг кули кўкка совурилди. Моабит тюрмасидан қутулиб чиққан белгияли бир партизан ўз ватанига қайтиб, Брюсселдаги совет консулига Муса Жалил шеърлари ёзилган чўнтак дафтарини топширади. Бу шеърлар шоирнинг васиятига кўра дарҳол «Моабит дафтари» номи билан СССРда нашр этилади. Моабит тюрмасида ёзилган шеърлар тўплами ўзбек тилида ҳам босиб чиқарилган.

«Моабит дафтари» улкан татар шоири ижодининг чўққисидир. Муса Жалил ўз қаламини қуролга айлантириб, душманга қақшатғич зарба беришдан сўнгги нафасигача тўхтамади. Шоир ўлимидан сал олдин ёзган «Қўшиқларим» номли шеърида шундай дейди:

Мен қўшиқда
ёлқинлантирдим,
Не деса қалб, халқим —
ўшани.
Қўшиқ билан дўстни
мақтадим,
Қўшиқ билан енгдим
душманни.

«Моабит дафтари» шеърларини ўқисангиз кўз ўнгингизда Ватан ва халқни, яшаш ва меҳнатни чексиз муҳаббат билан севган, озодлик, эрк душманларига нисбатан қаҳр-ғазаби қайнаб тошган лирик қаҳрамон гавдаланади.

Муса Жалил «Жаллод болтасига бошни тутган чоқда» ҳам ўлимдан бошқа нарсаларни ўйлайолди. У душманнинг кирдикорларини тинмай фош этиш, уларга нафрат тошларини ёғдириш, тюрьмадаги бошқа маҳбусларни курашга илҳомлантириш билан бирга жонажон юрт, азиз дўст, нозли ёр, гўзал табиат тўғрисида юксак ғояли, бадиий пухта шеърлар ёзади.

Муса Жалил шеърлари фашизм ва империалистик урушга қарши ўткир қурол сифатида ҳозир ҳам тинчлик тарафдорларини курашга илҳомлантирмоқда. Шунинг учун ҳам унинг «Моабит дафтари» шеърлар тўпламига Ленин мукофоти берилди.

Совет Иттифоқи Қаҳрамони, коммунист шоир Муса Жалил қатл этилганига 15 йил тўлиши муносабати билан бутун дунёдаги соф ниятли кишилар унинг номини зўр ҳурмат билан тилга оладилар.

Педагог Ҳамид Иноятов — фан доктори

Низомий номли Тошкент Педагогика институтининг доценти Ҳамид Иноятов узоқ йиллардан бери Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси тарихига оид илмий-тадқиқот ишлари билан шуғулланиб келмоқда. Унинг «Туркистонда совет ҳокимиятини ўрнатиш учун большевиклар кураши», «Ўзбекистонда Октябрь социалистик революцияси» сингари асарлари тарихчилар оммасига маълумдир.

Иноятов 1942 йилда «Қўқонда 1873-1876 йиллар қўзғолони» деган темада диссертация ёқлаб, тарих фанлари кандидати унвонини олган эди. Шундан кейин у Ўзбекистон тарихининг совет даври юзасидан кенг илмий-текшириш ишлари олиб боришга киришади. Ана шу йўлдаги кўп йиллик иши натижасида «Ўзбекистонда Октябрь революцияси» деган катта монография яратди.

Яқинда В. П. Потёмкин номли Москва шаҳар Педагогика институтининг мажлислар залида ана шу асар пойтахт тарихчилари муҳокамасига қўйилди. Улар орасида ватанимизнинг йирик тарихчи олимларидан академик И. Минц, профессорлардан П. Кабанов, М. Ким, И. Василенко ва бошқалар бор эди.

Расмий оппонентлардан академик И. Минц, профессорлар А. Пясковский, И. Берхин, Тожикистон ССР Фанлар академиясининг академиги С. Ражабов сингари олимлар ўзбек олимининг йирик асарига юксак баҳо бердилар. СССР Фанлар академиясининг тарих институти социализм секторининг бошлиғи М. Ким сўзга чиқиб, Октябрь революцияси тарихини ўрганишда ўртоқ Иноятов диссертацияси катта илмий қимматга эга эканлигини таъкидлади.

Илмий кенгаш қатнашчилари Ҳ. Иноятовга тарих фанлари доктори деган илмий даража беришга қарор қилдилар.

О. САИДАМИНОВ.

ТЎРТ ЯШАР ПАҲЛАВОН

Суратга эътибор қилинг. Тўладан келган, дадасининг майкаси ҳам тор келиб қолган, кўринишдан ўсмирга ўхшаган бу бола ҳали тўрт ёшга тўлгани йўқ. Унинг бўйи 110 сантиметр, оғирлиги 48 килограммдан зиёдроқдир.

Бу боланинг номи Мирғалим бўлиб, Жанубий Қозоғистон областидаги Қоратос МТСининг дурадгори Миндулла Ниғматуллин оиласида дунёга келган. Мирғалим туғилганида 7 килограмм 200 грамм бўлиб, тўртта тиши бор эди. Бу паҳлавон бола уч ойлигидаёқ 18 килограммга етди.

Боланинг онаси Зайнаб опа, отаси Миндулла ака унинг соғлом ва бақувват бўлиб ўсиши учун ҳар алоҳида ғамхўрлик қилиб, яхши шароит яратиб берганлар. Мирғалим физкультура билан шуғулланади. Вақти-вақти билан турли машқларни қилади. Онасига сув олиб келиб беради, кўмир, ўтин ташийди.

Унинг овқатланиши ҳам паҳлавончасига. Бир ўтиришда 8 та пирожкани, бир тарелка қуштилинни 3 ёйда чой билан уриб олади. Боланинг ота-онаси Мирғалимни врачларнинг кўрсатмасига мувофиқ керакли миқдорда овқатлантириб турибди. Бир ўтиришда жуда кўп деганда 10 тадан тухум, бир коса суюқ оши истеъмол қилишга рухсат этилади. Бир соатдан кейин бола яна овқатланади.

Бола физкультура, сайр-саёҳат билан мунтазам равишда шуғулланиб турганлиги учун соғлом ва бақувват бўлиб ўсмоқда. У ўз тенги болалар билан турли ўйинлар ҳам ўйнайди.

Айниқса унинг ақли-ҳуши ҳам яшининг ҳавасини келтирадиган даражада. Масалан, у Зайнаб опа игнага ип ўтказолмай ҳайрон бўлиб турганида унга ёрдам беради, ўрнига ётар экан, устидаги кийимларини ечиб тахлаб ҳам қўяди.

Учувчилар олий маълумот олмоқдалар

Граждан ҳаво флоти Ўзбекистон бошқармасининг учувчиси Юсуф Ниёзовнинг ҳаётида бу йил икки қувончли воқеа бўлди. У биринчи марта «ТУ — 104» реактив пассажир самолётида қатнай бошлади ва олий ўқув юртини тамомлаганлиги тўғрисидаги дипломни олди.

Пахтакор деҳқон ўғли Юсуф Ниёзов узоқ вақт давомида «ПО—2» самолётларида учди. «ИЛ—12» самолётига ўтгандан кейин янги авиация техникасини мукаммал билиш учун олий маълумот олишга аҳд қилди ва сиртдан ўқий бошлади. Эндиликда у олий ўқув юртини тамомлади ва «ТУ—104» ҳаво кемасини идора қилиш ҳуқуқига эга бўлди.

Ўзбекистон граждан авиациясида энг янги типдаги самолётлар қўлланмоқда. Реактив самолётлар Тошкент — Москва, Тошкент — Новосибирск, Тошкент — Тбилиси маршрутлари ўртасида қатнаб турибди. Яқин келажакда республика ҳаво йўлларида ҳам реактив самолётлар қатнай бошлайди. Шу муносабат билан учувчилар ўзларининг умумий ва техника билимларини оширишга ҳаракат қилмоқдалар.

Ҳозир Тошкентда Граждан ҳаво флоти авиация институти сиртқи бўлимининг филиали очилди. Унда кўп учувчилар, авиатехниклар, бортмеханиклар, алоқачилар ўқимоқдалар. (ЎзТАГ).

«Муштум» журналининг махсус сони

Ўқувчиларнинг севимли журнали — «Муштум»нинг республикамиз донгдор пахтакорлари қурултойига бағишланган махсус сони босмадан чиқди. Журналнинг бу сони муқовасида «Қурултой қатнашчиларига салом!» деган ҳазил шеъри билан пахтадан мўл ҳосил етиштирган илғорларнинг суратлари тасвирланган. Рассом С. Мальт ишлаган бу суратда ҳар йилгидан ҳам 1958 йилда мўл пахта ҳосили етиштирган республикамиз меҳнаткашларининг шоду-хуррамликлари, катта тантанаси акс эттирилган.

Журнал шоир Акмал Пўлатнинг катта йиғин делегатларига бағишланган «Қурултой қасидаси» шеъри билан бошланади. Шу шеър ёнида эса Уста Жамол ишлаган расмда пахтадан юқори ҳосил олган азамат пахтакор ва ёз бўйи кураш шовқун-суронидан бўшамай умри ўтиб кетган хайбаракаллачи акс эттирилган. Маҳмуд Раҳмоннинг «Хорманглар», О. Кўчқорбековнинг «Пахтакорга» сарлавҳали шеърлари ҳам қурултой қатнашчиларига бағишланган.

Махсус сонда қишлоқ хўжалик техникаларидан тўла фойдаланмаган колхоз ва совхозлар, чорва қишловига пухта тайёргарлик кўрмай доғда қолган хўжалик раҳбарларини қаттиқ сатира қамчиси остига олувчи карикатуралар босилган.

И. ШОҒУЛОМОВ,
Х. ЮНУСОВ.

Чет элларда

А. И. МИКОЯН Ж. ДАЛЛЕС БИЛАН УЧРАШДИ

ВАШИНГТОН, 6 январь. (ТАСС). СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари А. И. Микоян кеча АҚШ давлат секретари Ж. Даллес билан бир ярим соат суҳбатлашди.

Суҳбат вақтида Совет томонидан — СССР нинг АҚШ даги элчиси М. А. Меньшиков, Америка томонидан — давлат секретарининг Европа ишлари бўйича ёрдамчиси Л. Мерчант, давлат департаменти Шарқий Европа ишлари бошқармасининг раҳбари Э. Фрирс ва АҚШ нинг СССР даги элчиси Л. Томпсон ҳозир бўлдилар.

Хитой Халқ Республикаси билан Ироқ ўртасида савдо ва тўловлар тўғрисида битим имзоланди

ПЕКИН, 5 январь. (ТАСС). Синьхуа агентлигининг хабар беришича, Хитой Халқ Республикаси ва Ироқ Республикаси ўртасида савдо ва тўловлар тўғрисида Бағдодда биринчи битим имзоланди.

Битимга мувофиқ, Хитой Халқ Республикаси Ироққа прокат, алюминий, машина ва деталлар, енгил саноат учун асбоб-ускуна, телеграф ва электр аппаратлари, машина электр асбоблар, химикатлар, дори-дармон, бўёқлар, лаклар, велосипедлар, тикув машиналари, керамика ва чинни буюмлар, қоғоз, чой, ипак, шойи, жун ва ип газламалар ҳамда бошқа товарларни етказиб беради. Ироқ эса Хитойга хурмо, кўн-тери, жун, пахта, мойли ўсимликларнинг уруғларини, ўсимлик ёғи ва бошқа товарларни етказиб беради.

Жаҳон Тинчлик Кенгаши секретариатининг кенгаши очилди

СОФИЯ, 5 январь. (ТАСС). Кеча кечқурун Софияда Жаҳон Тинчлик Кенгаши секретариатининг бир қанча мамлакатлардаги тинчлик тарафдорлари вакиллари билан биргаликда кенгаши очилди.

Тинчликни ҳимоя қилиш Болгария миллий комитети раиси академик Г. Наджаков табрик нутқи сўзлади.

Жаҳон Тинчлик Кенгашининг бош секретари Фернан Винь бутун дунёда тинчлик ҳаракатининг натижалари ҳақида ахборот берди.

Ф. Виньнинг ахборотидан кейин мулоқаралар бошланди.

Бугун кенгаш ўз ишини давом эттиради.

Жазоир миллий озодлик армияси олий қўмондонлигининг ахбороти

ҚОҲИРА, 5 январь. (ТАСС). МЕН агентлиги Жазоир миллий озодлик армияси қисмлари билан француз мустамлака қўшинлари ўртасида 1958 йил 28 декабрдан шу йилнинг 1 январигача ўтган даврда бўлган жанглар ҳақида Жазоир миллий озодлик армияси олий қўмондонлигининг ахборотини эълон қилди.

Ахборотда айтилишича, ўша даврда француз солдат ва офицерларидан 433 киши ўлдирилган ва 189 киши ярадор қилинган, 22 ҳарбий автомашина яксон қилинган, озиқ-овқат олиб кетаётган 7 та поезд составни портлатиб юборилган ва душманнинг 6 та ҳарбий самолёти уриб туширилган.

Француз солдатларидан 7 киши Жазоир миллий озодлик армияси томонига ўтган. Жазоир қўшинлари душман қисмларидан кўп миқдорда қурол-аслаҳа ва ўқ-дори ўлжа олганлар.

ЕРНИНГ УЧИНЧИ СУНЪИЙ ЙЎЛДОШИ ПАРВОЗДА

6 январь эрталаб соат 6 га қадар учинчи сунъий йўлдош Ер атрофини 3257 марта айланиб чиқди.

8 январда сунъий йўлдошни эрталаб қуёш чиқиши олдидан шимолий кенгликнинг 51 градусидан 70 градусигача ва кечқурун қуёш ботгандан кейин жанубий кенгликнинг 46 градусидан 55 градусигача кўриш мумкин. (ТАСС).

Телевизор экранида

7 ЯНВАРДА

19.30 Бадиий фильм — «Коммунист».
21.00 Сўнгги ахборот.
21.20 Концерт.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

МЕДИЦИНА ХОДИМЛАРИ ЎЗ БИЛИМЛАРИНИ ОШИРМОҚДАЛАР

Тошкент Давлат медицина институти ишчи ва хизматчиларидан 100 дан ортиқ киши ишлаб туриб, ўз билимини оширмоқда. Жумладан, ассистент Анвар Илёсов, болалар клиникасининг ординатори Нина Яковлева сингари бир неча ходим кечки марксизм-ленинизм университетида ўқийдир. Ассистент Нина Минаева эса Тошкент фармацевтика институтининг сиртқи бўлимининг IV курсида ўқийди, Клавдия Смирнова бўлса, фармацевтика институтининг сиртқи бўлимида ўқиб, провизорлик ихтисосини эгаллади. Педагог Неля Латипова жисмоний тарбия кафедрасида ишлаб туриб, медицина институтида ўқийди.

А. КИМ.

Орджоникидзе районида

КИТОБХОНЛАР СЕВГАН ЖОЙ

«Сталинград» колхозининг кутубхонаси йил сайин кенгайиб, китобхонлар сони кўпаймоқда. Ҳозир кутубхона 10 минг китоб фондига эга. 20 хил газета ва журнални мунтазам олиб туради. Яқинда кутубхона учун яна 9 минг сўмлик адабий, бадиий ва сиёсий китоблар ҳамда брошюралар сотиб олинди. Бу ер доимо гавжум бўлади. Кутубхона мудири ўртоқ Зикир Зокиров китобхонларнинг талаб ва эҳтиёжларига яхши муносабатда бўлади.

ЯНГИ МАГАЗИН

Алишер Навоий номли колхозда қурилаётган янги магазин биноси битказилиб, яқинда фойдаланишга топширилди. Магазинда саноат ва озиқ-овқат моллари сотилмоқда. Колхозчилар янги магазин ходимлари хизматидан миннатдордирлар.

УЙ ТЎЙЛАРИ

Ленин номли колхоз правлениеси якка тартибда уй қурувчи колхозчиларга қурилиш материаллари ва пул билан ёрдам бериб келмоқда. Шу туфайли бу йил 100 га яқин колхозчи янги уй қуриб олди. Улар янги участкаларга кўчиб кириб, уй тўйлари ўтказдилар.

С. МИРЗААЛИЕВ.

Тошкентнинг томоша залларида

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 13/I да **Ҳуррият** (10/I га сотилган билетлар 13/I га ярайди).

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 9, 11 ва 12/I да янги спектакль **Майсаранинг иши** (опера). 9/I га билетлар сотилган.

«ИСКРА» — кундуз ва кечқурун **Катта ҳаёт** (1 ва 2-серия).

«ЁШ ГВАРДИЯ» — кеч соат 6 гача **Бургутча**, кеч 8 ва 10 да **Қизил япроқлар**.

«ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун **Қизил япроқлар**.

Обуна «Союзпечать» бўлимларида, алоқа конторалари, бўлимлари ва агентликларида қабул қилинади.

Обуна баҳоси: 11 ойга — 47 сўм 85 тийин, 6 ойга — 26 сўм 10 тийин, 3 ойга — 13 сўм 05 тийин.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
Ўзбекистон компартияси XIV съезди шарафига
7 ва 9 январда
ЎЗБЕКИСТОН САНЪАТ УСТАЛАРИНИНГ
КАТТА КОНЦЕРТИ

Концертда: Ўзбекистон ССР халқ артистлари **Мукаррама Турғунбоева, Шаҳодат Раҳимова, Фотима Борухова, Ғулом Абдураҳмонов**, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Коммуна Исмоилова, Эргаш Шукруллаев, Карим Алиев**, VI Жаҳон фестивали лауреатлари **Клара Жалилова, Фозил Харротов, Акбар Мўминов, Ғафуржон Иногомов**, солистлардан **Тўхта Йўлдошева, Тоштемир Шарипов, Маҳмуд Муҳамедов** ва бошқалар қатнашади.

Концерт кеч соат 8 яримда бошланади. Билетлар кундуз соат 3 дан сотилади.

8 январда
«БАҲОР» ЎЗБЕК ХАЛҚ РАҚС АНСАМБЛИНИНГ
КОНЦЕРТИ

Программада: ўзбек, тожик, қозоқ, уйғур, қорақалпоқ, ҳинд ва бошқа Шарқ халқларининг рақслари.

Ансамблнинг бадиий раҳбари — Ўзбекистон ССР халқ артисти, Сталин мукофоти лауреати **Мукаррама Турғунбоева**, балетмейстер — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Исоҳор Оқилов**, балетмейстер-репетитор — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Қундуз Миркаримова**, музыка раҳбари ва дирижёр — **Ҳамид Раҳимов**.

Концерт кеч соат 8 яримда бошланади. Билетлар кундуз соат 3 дан сотилади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
11 январгача
АРЧА БАЙРАМИ
ЯНГИ ПРОГРАММА
50 лилипут артист иштирокида
«АЖОЙИБ ТУШЛАР КЕЧАСИ»

Ҳар куни 3 марта катта байрам томошалари.

Билетлар цирк кассасида ва район кассаларида сотилмоқда. Коллектив бўлиб келиш учун заявкалар қабул қилинади. Ташкилотларнинг сўровига мувофиқ, жойларга район кассирлари юборилади.

КИНОФИЛЬМЛАР ПРОКАТИ ЎЗБЕКИСТОН КОНТОРАСИ
КИНОУСТАНОВКА ЭКРАНЛАРИГА
ТИССА УСТИДА
НОМЛИ ЯНГИ КИНОПОВЕСТЬ ЧИҚАРАДИ.

Сценарий автори — **А. Авдеенко**.
Постановкачи режиссёр — **Д. Васильев**.
Оператор — **Н. Большаков**.
Ролларда: **А. Кочетков, Т. Конюхова, Н. Никитина, А. Гончаров, А. Хвиля, Д. Дубов, Л. Чубаров** ва бошқалар қатнашади.

Фильмни «Мосфильм» киностудияси 1958 йилда ишлаган.

Маҳаллий вақт билан

Тошкент шаҳрида 1959 йил қиш даврида

АВТОБУСЛАРНИНГ ҚАТНАШ ЖАДВАЛИ

Маршрут №№	МАРШРУТЛАРНИНГ НОМИ	Асосий автобусларнинг иши: Автобуслар сони	Ишнинг бошланиши соат минут	Ишнинг тугаши соат минут	Навбатчи автобусларнинг иши: Автобуслар сони	Ишнинг тугаши соат минут	Сўнгги рейсга жўнаш пункти
1	Навоий номли театр — «Ташавтомаш»	20	6—30	23—20	6	01—00	Навоий номли театр
2	Бируний майдони — Чўпонота	5	6—30	22—30	1	00—30	Бируний майдони
2а	Бируний майдони — 5-жилгородок	1	6—30	22—00	—	—	
3	54-разъезд — Экскаватор заводи	20	6—30	22—30	5	01—10	Экскаватор заводи
3а	Физкультурная кўча — Эркин	3/1	6—30	22—30	1	00—30	Физкультурная кўча
4	Соцгородок — Вокзал	16	6—30	23—00	4	01—00	Вокзал
5	Сквер — Шумилов шаҳарчаси	6	6—30	22—30	1	01—00	Сквер
6	Вокзал — Калинин майдони	8	7—00	22—30	1	23—00	Вокзал
7	Сквер — Қўйлиқ	7/2	7—00	22—30	1	23—30	Сквер
8	Юқсобод — 4-жилгородок	22	6—30	23—00	6	01—55	Жилгородок
8а	4-жилгородок — «Ташсельмаш»	2	6—30	21—00			
9	Навоий номли театр — Абразив заводи	8	6—30	22—30	4	01—00	Абразив заводи
10	ТашМИ — МПС заводи	8	6—30	22—30	3	24—00	МПС заводи
11	Навоий номли театр — Рабочий городок	6	7—00	21—30	3	01—00	Навоий номли театр
12	Комсомол майдони — «Заготскот»	4/2	7—00	21—30	2	01—00	Калинин майдони
13	Комсомол майдони — Чуқурсой	7/3	7—00	22—00	1	01—00	Комсомол майдони
14	Комсомол майдони — Заҳариқ	6	7—00	21—00	1	01—00	Комсомол майдони
15	Олой бозори — Сталин номли колхоз	1/1	6—30	21—00	—	—	
16	Вокзал-Луначарский марказ	8	6—30	21—00	3	01—00	«Сельмаш» заводи
17	Вокзал — Бектемир	6/2	7—00	22—00	1	23—00	Вокзал
18	Кўкча — Назарбек	6	7—00	22—00	1	01—00	Кўкча
19	Сквер — Ботаника боғи	8	6—30	22—00	1	01—00	Сквер
20	Навоий театри — Пединститут	6	6—30	22—30	1	01—00	Пединститут
21	Бируний майдони — Қатортол	2/2	7—00	22—00	1	24—00	Бируний майдони
22	Бируний майдони — Дўмбиравот	6	7—00	22—00	1	01—00	Бируний майдони
23	Ташунивермаг — Чиланзор	8	6—30	22—00	3	01—00	Чиланзор
24	Комсомол майдони — Чинни заводи	5	6—30	22—00	1	24—00	Комсомол майдони
25	Сквер — Аэропорт	8	6—30	22—00	2	01—50	Аэропорт
26	Вокзал — Реммехзавод	2/2	6—30	22—00	1	01—00	Реммехзавод
27	Навоий театри — Весна кўчаси	4	7—00	22—00	1	01—00	Навоий номли театр
28	Навоий номли театр — 14-мельзавод	6	6—30	22—00	1	01—00	Навоий номли театр

ЭСЛАТМА. 3-графада касрнинг биринчи рақами автобуслар сонини, иккинчи рақами эса қўл юки бўлган пассажирлар ташийдиган юк-пассажир таксомоторларнинг сонини кўрсатади.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ АВТОМОБИЛЬ ТРАНСПОРТИ БОШҚАРМАСИ.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34, РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140. Пропаганда бўлими — 34808, 136. Совет қурилиши бўлими 136. Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040, 135. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040, 135. Саноат ва транспорт бўлими — 34048, 132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Маҳаллий ахборот бўлими — 132. Секретариат — 29046. Эълонлар бўлими — 28142.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси.

Р. 00808. Б-1505.